

Oversigtsnotat. Barnets lov

Indhold

1. Indledning og baggrund.....	2
1.1.Lovens baggrund	2
1.2.Lovens overordnede formål	4
1.3.Lovens struktur.....	6
2. Barnets og den unges generelle rettigheder	7
2.1 Tidssvarende børnesyn.....	8
2.2 Inddragelsesretten	8
2.3. Mulighed for at medvirke aktivt på lige fod med forældrene.....	10
2.4 Ret til bisidder.....	11
2.5 Princippet om de voksnes ansvar og om iværksættelse straks.....	11
2.6 Princippet om systematisk inddragelse af familie og netværk.....	12
2.7 Børn og unges partsbeføjelser.....	13
2.8. Børnevenlig indgang og krav om beredskab i forhold til negativ social kontrol, æresrelaterede konflikter og ekstremisme.....	15
2.9 Børns ret til at opsøge og modtage psykologbehandling.....	17
2.10 Børn og unges anmodningsrettigheder.....	18
3. Det nye case flow	23
3.1 Screening	23
3.2 Afdækning.....	26
3.3 Børnefaglig undersøgelse	29
3.4 Rådgivning, tidligt forebyggende indsatser - og støttende indsatser	32
4. Anbringelse	37
4.1. Generelt.....	37
4.2. Anbringelse af ufødt barn.....	37
4.3. Venskabsfamilie under anbringelse i børne- og ungehjem.....	43
4.4. Anbringelsesstederne.....	45
4.5 Afgørelsen om anbringelse.....	46
4.6. Begrundelseskrav i forhold til søskende - og børne- og ungeudvalgets underretningspligt	46

4.7. Ændring af anbringelsessted og hjemgivelse	48
4.8. Samvær og kontakt.....	50
4.9. Forældrestøtte.....	50
4.10. Videreført/permanent anbringelse	52
5. Adoption	53
6. Planer og opfølgning.....	57
7. Ungestøtte	59
8. Støtte til børn og unge med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne (handicapkompensation)	60
9. Klage og sagsbehandlingsskridt	61
10. Ændringerne i følgeloven, jf. lovforslaget L 94.....	62
11. En oversigt over det nye sagsflow:	65
12. Kilder og henvisninger	66

1. Indledning og baggrund

I dette notat beskriver vi centrale dele af barnets lov som vedtaget af Folketinget den 2. juni 2023 (jf. L 93, Forslag til barnets lov, fremsat den 29. marts 2023 af social- og boligministeren (Pernille Rosenkrantz-Theil). Endvidere beskriver vi de centrale ændringer, der følger af følgeloven, jf. L 94: Forslag til Lov om ændring af lov om social service, lov om retssikkerhed og administration på det sociale område og forskellige andre love (Ændringer som følge af barnets lov, initiativret for adopterede børn, adoption uden samtykke fra fødslen, samvær med børn på kvindekrisecentre m.v. og fast-track for godkendelse af plejefamilier m.v. Fremsat den 29. marts 2023 af social- og boligministeren (Pernille Rosenkrantz-Theil). Notatet tager udgangspunkt i de almindelige og specielle bemærkninger til lovforslagene.

1.1. Lovens baggrund

Forløbet op til lovenes vedtagelse kan man kort beskrive på denne måde:

- [1. Januar 2020: Statsministerens nytårstale.](#)
- Maj 2021: Den politiske aftale: [Børnene først](#)
- 25. maj 2022 – 24.6 2022: Høringsfase
- 6. oktober 2022: [Lovforslag](#) og [følgelovforslag](#) fremsat
- Lovforslagene bortfaldt på valgdagen den 1. november 2022

- Nye forslag, [L93](#) og [L94](#) fremsat den 29. marts 2023
- [1. behandling](#) den 14. april 2023
- Udvalgsbehandling – [124 spørgsmål](#) (pr. 25.05.2023)
- [Ændringsforslag](#) fremsat den 24. maj 2023 – bl.a. udskudt ikrafttrædelse, jf. også [betænkningen](#) af 30. maj 2023
- [Vedtaget](#) ved 3. behandling den 2. juni 2023.
- Ikrafttræden den 1. januar 2024

Barnets lov følger i kølvandet på en lang række reformer de senere årtier: Anbringelsesreform, Kontinuitetsreform, Barnets Reform, Overgrebspakke, Forebyggelsesreform, Voksenansvarslov, Socialtilsynslov, Ungdomskriminalitetsbekæmpelseslov – med flere. Nogle af reglerne i disse reformer videreføres med barnets lov, mens andre ophæves eller ændres.

Generelt kan man skitsere udviklingen sådan, at de sagsbehandlingskrav ("proceskrav") om undersøgelse og planer, som var blevet indført med [lovændringerne som følge af Graversen-betænkningen i 1992](#) mv., op gennem 00'erne blev gjort mere omfattende, også indholdsmæssigt, særligt med [Anbringelsesreformen af 2006](#). Undersøgelse og handleplan blev et krav inden afgørelse (en garantiforskrift) i *alle sager* om særlig støtte, ikke kun i sager om anbringelse, og bestemte tidsfrister og krav til opfølgning samt børnesamtale blev også gjort til krav (garantiforskrifter) i sagerne. En række af disse krav erstattes med barnets lov af bestemmelser, der i højere grad vil kræve *konkret stillingtagen* til behovet for undersøgelse, handleplan, opfølgning og inddragelse i den enkelte sag. Hertil kommer nye formåls- og rettighedsbestemmelser og mere konkrete rettigheder.

I en pressemeddelelse¹ fra december 2021 udtalte social- og ældreministeren Astrid Krag, som fremsatte det oprindelige lovforslag, bl.a.:

"Børnene Først er i mine øjne det største socialpolitiske fremskridt i ganske mange år. Med reformen tager vi grundlæggende fat på problemerne og ændrer systemet og loven, så vi sætter børnene først. Der er tale om et meget omfattende arbejde, hvor der har været et ønske fra flere interessenter om mere tid til lovforarbejdet. Jeg er glad for, at det har været muligt at imødekomme sammen med aftalepartierne."

I pressemeddelelsen oplyses desuden, at barnets lov er en del af aftalen Børnene Først, som blev indgået af et bredt politisk flertal i maj 2021. "Den nye lov skal give udsatte børn og unge en række

¹ Dateret 10. december 2021. (tilgået 7. juli 2022) på social- og Ældreministeriets hjemmeside; <https://sm.dk/nyheder/nyhedsarkiv/2021/dec/tidsplan-for-barnets-lov-justeres>, (tilgået 7. juli 2022). Den fulde aftaletekst, kan ses på <https://sm.dk/nyheder/nyhedsarkiv/2021/maj/bred-politisk-aftale-om-boernene-foerst> (tilgået 7. juli 2022).

nye rettigheder. For eksempel får børnene selvstændig partsstatus, fra de er 10 år mod 12 år i dag, de får ret til at sige nej til samvær med biologiske forældre, og de får en tydeligere ret til at bede om en anbringelse og ret til at klage over hjemgivelse, fra de er 10 år.” Centrale temaer i aftaleteksten er følgende:

Børnene Først – aftaleteksten:

- Bedre og tidligere indsats for udsatte børn og familier
- Færre skift og mere stabilitet
- Barnets lov – flere rettigheder til børnene
- Bedre kvalitet i anbringelserne
- Bedre kvalitet i sagsbehandling og styrket retssikkerhed
- Godt ind i voksenlivet
- Fra aftale til virkelighed

Disse udsagn giver indtryk af en grundlæggende reform indeholdende mere generelle ændringer, end loven ser ud til rent faktisk at indebære. Derfor er det vigtigt at være opmærksom på detaljer, som rent faktisk betyder noget. I dette notat er udvalgt centrale dele af lovforslagets almindelige og specielle bemærkninger til at belyse de enkelte dele.

Processen har dog været kendetegnet af, at der har ikke været nedsat et lovforberedende ekspertudvalg (som kunne have lavet en overordnet analyse af området, som lovforslaget kunne tage udgangspunkt i). Der henvises i lovforslagets bemærkninger til en såkaldt kulegravning fra februar 2021 (se de almindelige bemærkninger, punkt 2), hvor fem kommuner har givet deres perspektiv på lovgivningen. Herudover inviterede ministeren en række NGOer til forberedende workshops, og ellers er input kommet fra de organisationer, der har søgt foretræde for Socialudvalget i Folketinget, eller de få eksperter som udvalget selv har inviteret.

1.2. Lovens overordnede formål

Af de almindelige bemærkninger til barnets lov (pkt. 1) fremgår bl.a. følgende om lovforslagets formål:

“Lovforslaget skal afspejle et tidssvarende børnesyn, der både i loven og i praksis skal sikre, at barnets eller den unges perspektiv altid er i fokus og er styrende i både udredningen af barnets eller den unges behov, i indsatserne og i opfølgningen på barnets trivsel og udvikling, uanset barnets eller den unges alder.

Med lovforslaget skal børn og unge under 18 år med særlige behov ses i deres egen ret og som selvstændige individer med egen stemme. Lovforslaget skal derfor sikre, at børns og unges retssikkerhed prioriteres, og at børn og unge fremover skal opleve et

børnevenligt system, der møder dem med en målrettet og sammenhængende indsats, der afspejler børnenes eller de unges egne ønsker og behov.

Med loven får børn og unge derfor flere rettigheder, og lovforslaget skal sikre, at barnets eller den unges rettigheder og barnets eller den unges stemme får større betydning i sagsbehandlingen. Børn og unge skal opleve, at deres stemme bliver hørt og inddraget i de beslutninger, der vedrører deres eget liv. Lovforslaget skal derfor bidrage til at sikre, at børn og unge høres og inddrages, når de vigtige beslutninger træffes, og at barnets eller den unges ønsker bliver inddraget i tilrettelæggelsen af indsatsen og i de mål, som indsatsen skal opnå, og som der skal følges op på løbende. Lovforslaget skal samtidig sikre, at det aldrig bliver barnets eller den unges ansvar selv at løse udfordringerne. Den pligt skal også fremadrettet påhvile de voksne omkring barnet eller den unge.

Med loven skal der ske en regelforenklings og en sanering i unødigt bureaukratiske proceskrav. Der skal være større fleksibilitet i reglerne, så proceskravene til sagsbehandlingen i højere grad afspejler behovet i den enkelte sag. De ændrede regler skal sikre, at tid og ressourcer først og fremmest prioriteres til de mest komplekse sager, og skal samtidig understøtte, at indsatsen kommer hurtigere i gang.

Lovforslaget skal desuden sikre en bedre og tidligere indsats til de mest udsatte børn og familier. Familiens problemer, ressourcer og støttebehov skal belyses grundigt, så børn og forældre får den rette indsats i tide og kvaliteten i sagsbehandlingen styrkes. Lovforslaget skal sikre, at børnene bliver set og grebet af systemet, så de får den rette hjælp i tide. Med lovforslaget samles reglerne om støtte og hjælp til børn og unge med behov for særlig støtte ét sted, uanset om støttebehovet har afsæt i sociale problemer, en funktionsnedsættelse hos barnet eller andre sociale udfordringer. Med lovforslaget sker der samtidigt et opgør med stigmatiserende sprogbrug, så børn og unge ikke får det indtryk, at de er et problem, der skal løses". [...]²

² F.eks. erstattes ordet "aflastningsophold" med "støtteophold", "opholdssteder" og "døgninstitutioner" erstattes af "Børne- og ungehjem", foranstaltninger erstattes af "støttende indsatser", "døgnophold" af "familieanbringelse" (uagtet det ikke er en anbringelse i kapitel 5's forstand).

Intentioner med barnets lov:

Mere **fleksible krav til afdækningen** af barnets eller den unges behov, så tidsforbruget flyttes fra lange udredningsforløb til hurtigere igangsættelse af indsats og opfølgning på barnets trivsel og udvikling.

Mere rum til **socialfaglige vurderinger** ved at gøre proceskravene i loven fleksible, og så kravene til sagsbehandlingen i højere grad afspejler barnets behov i den enkelte sag og barnet og familien oplever at den nødvendige indsats sættes hurtigere i gang.

Strukturen i loven skal understøtte et **dynamisk sagsforløb**, og **kortere bestemmelser** skal sikre overskueligheden og gøre bestemmelserne nemmere at forstå....

1.3.Lovens struktur

Barnets lov er inddelt i 25 kapitler fordelt på 214 bestemmelser. Følgeloven indeholder ændringer i 51 forskellige love. Det er dels tekniske ændringer, bl.a. af referencer fra serviceloven og andre love til barnets lov, dels indholdsmæssige ændringer, som følger af aftalen om Børnene Først, bl.a. fast-track ordning for godkendelse af plejefamilier, mulighed for adoptionsafgørelse inden fødslen, øget mulighed for netværksadoption, initiativret for nationalt adopterede børn, der er fyldt 12 år, til at tage initiativ til at få kontakt til sin oprindelige familie, og regler om midlertidige afgørelser om afbrydelse af samvær og kontakt, når en forælder er med sit barn på krisecenter på grund af vold eller trusler.

Loven angiver selv i bestemmelserne i §§1-4 lovens formålsbestemmelse og overordnede personkreds. Den grundlæggende struktur på området, hvorefter det er kommunen, der fører tilsyn med børn og unge, videreføres i § 9, svarende til servicelovens § 146.

Om strukturen og personkredsen fremgår det af de almindelige bemærkninger:

”[...] 3.1.3. Det foreslås, at der indsættes et indledende kapitel med tre bestemmelser i barnets lov, som tilsammen skal fastsætte anvendelsesområdet for samt det generelle formål med ydelser og indsatser efter barnets lov. De foreslåede bestemmelser i formålkapitlet vil indholdsmæssigt i vidt omfang være en videreførelse af de relevante formålsbestemmelser i servicelovens §§ 1, 2 og 46, men vil være tilpasset den nye, afgrænsede målgruppe. Herudover er de foreslåede formålsbestemmelser sprogligt opdateret, blandt andet som følge af at der vil være tale om sammenskrivning af forskellige, delvist overlappende formålsbestemmelser fra serviceloven samt som følge af, at den foreslåede barnets lov vil indeholde en

række nye bestemmelser, som foreslås indført med afsæt i den politiske aftale om Børnene Først.”

Barnets lov - kapitlerne

Kap. 1 – Formål og anvendelsesområde - §§ 1- 4

Kap. 2 – Barnets rettigheder og grundlæggende principper - §§ 5 -17

Kap. 3 – Screening, afdækning og børnefaglig undersøgelse - §§ 18 – 27

Kap. 4 – Hjælp og støtte - §§ 28 – 42

Kap. 5 – Anbringelse - §§ 43 – 66

Kap. 6 – Videreførte og permanente anbringelser og adoption - §§ 67- 73

Kap. 7 – Hjælp til barnets forældre - §§ 74 – 79

Kap. 8 – Hjælp og støtte til børn og unge med funktionsnedsættelser og deres familier - §§80- 90

Kap. 9 – Barnets plan - §§ 91- 94

Kap. 10 – Løbende opfølgning - §§ 95-98

Kap. 11 – Ophør af indsatser og hjemgivelse - §§ 99 – 102

Kap. 12 – Samvær og kontakt - §§ 103 – 107

Kap. 13 – Ungestøtte og overgang til voksenlivet - §§ 108 – 123

Kap. 14 – Særlig hjælp og støtte til børn, der har været udsat for overgreb §§ 124 – 126

Kap. 15 – Dømte unge og unge i risiko for at begå kriminalitet - §§ 127 - 131

Kap. 16 – Underretninger - §§ 132 - 138

Kap. 17 – Sagsbehandling og klage - §§ 139 – 154

Kap 18 – Haagerbørnebeskyttelseskonventionen - § 155

Kap 19 – Tilsyn med tilbud og betaling for tilsynet - §§ 156 – 159

Kap 20 - Tværgående koordinering og rådgivning - §§ 160 - 185

Kap 21 – Betaling, finansiering og takster §§ 186 - 205

Kap 22 – Forsøg - §§ 206 - 207

Kap 23 - Straffebestemmelser - §§ 209-210

Kap 24 – Børnerådet - § 211

Kap 25 – Ikrafttræden og overgangsbestemmelser - §§ 212-214

2. Barnets og den unges generelle rettigheder

Lovens kapitel 2 har titlen ”Barnets og den unges rettigheder og grundlæggende principper”. Centrale begreber, der formuleres som rettigheder, er ”omsorg, beskyttelse og inddragelse” for at opnå ”udvikling, sundhed og trivsel”, samt ”gode sociale fællesskaber”.

Disse rettigheder er vigtige at forstå i forhold til Danmarks internationale forpligtelser, særligt FN’s Børnekonvention – både artikel 12 om børns ret til at blive hørt, men også artikel 2 om børns ret til ligebehandling, artikel 3 om barnets bedste, artikel 5, 6, 7, 9 og 16 om retten til omsorg fra forældre og familie og retten til privatliv, artikel 19 om myndighedernes beskyttelse af børn og unge mod vold og overgreb, samt artikel 24 og 27 om retten til sundhed og en rimelig levestandard. Børn og

unges rettigheder efter Børnekonventionen anerkendes også efter Den Europæiske menneskerettighedskonvention, jf. menneskerettighedsdomstolens praksis - og jf. også de danske domstoles praksis.

Af de almindelige bemærkninger fremgår om barnets rettigheder:

“ 3.2. [...] Med lovforslaget foreslås at fastsætte en række grundlæggende rettigheder for barnet og den unge, med behov for særlig støtte og herunder et barn eller en ung med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, og som derfor kan have behov for støtte og hjælp efter lovens bestemmelser. Disse grundlæggende rettigheder for børn og unge med behov for særlig støtte skal afspejle et tidssvarende børnesyn, der samlet set skal sikre, at barnet eller den unge med behov for hjælp efter barnets lov sættes i centrum af myndighederne og de voksne omkring dem. Med et tidssvarende børnesyn menes, at barnet og den unge sættes i centrum og anerkendes som selvstændige individer med egne holdninger, ønsker og perspektiver på deres liv og forhold, og i kraft heraf skal have ret til inddragelse og til at få indflydelse på de forhold, der vedrører dem.”

2.1 Tidssvarende børnesyn

Om det tidssvarende børnesyn fremgår det af de almindelige bemærkninger afsnit 3.2.1.: ”Med et tidssvarende børnesyn menes, at barnet og den unge sættes i centrum og anerkendes som selvstændige individer med egne holdninger, ønsker og perspektiver på deres liv og forhold, og i kraft heraf skal have ret til inddragelse og til at få indflydelse på de forhold, der vedrører dem. Det tidssvarende børnesyn skal samtidig sikre, at børn og unge ses som forskellige fra voksne og fra hinanden. Endvidere skal retten til inddragelse sikre barnet eller den unges indflydelse i eget børneforløb og modvirke og mindske graden af udsathed”.

2.2 Inddragelsesretten

Det er almindeligt at sondre mellem *selvbestemmelse*, *medbestemmelse* og *høring*. Den rene medbestemmelse forekommer, når noget ikke kan finde sted alene efter de voksnes bestemmelse, men kræver barnets accept. Dette ses f.eks. i regler om ændring af navn, eller om adoption, når barnet er over en vis alder, da tingene ikke kan gennemføres uden at barnet har accepteret det. Inddragelse vil normalt henhøre under begrebet *høring*. *Høring* er en bred betegnelse for det forhold, at myndigheden indhenter borgerens kommentarer til og syn på sagens oplysninger eller forventede afgørelser.

Den almindelige regel om partshøring er i forvaltningslovens § 19. Den hørendes synspunkt behøver ikke at finde vej til konklusionen i den endelige afgørelse, men det skal fremgå af afgørelsens begrundelse, hvordan myndigheden har inddraget synspunkterne. På børneområdet er princippet

fra FN's børnekonvention art. 12 ofte citeret, idet der heraf følger, at barnets synspunkter skal tillægges den vægt, som barnets alder og modenhed kan begrunde, dvs. der gælder et princip om stigende autonomi.

Det fremgår af lovens ordlyd i § 5, stk. 2, at "barnets eller den unges holdning og synspunkter skal tilvejebringes og inddrages løbende ved samtaler og anden direkte kontakt, inden der træffes beslutninger og afgørelser efter loven om barnets eller den unges forhold. Inddragelse og samtaler kan finde sted uden samtykke fra forældremyndighedsindehaver og uden dennes tilstedeværelse, når hensynet til barnet eller den unges bedste taler herfor. Det fremgår endvidere af bemærkningerne til § 5, at:

"Bestemmelsen vil indeholde elementer af servicelovens § 46, stk. 1 og 3, om formålet med støtten og retten til at blive inddraget og hørt i egen sag, i en samlet og ny rammesætning af barnets eller den unges overordnede ret til omsorg, beskyttelse og inddragelse og formålet hermed. Der vil ikke skulle træffes afgørelser efter den foreslåede § 5, i lighed med de gældende regler i servicelovens § 46. Kommunernes anvendelse af bestemmelsen vil derfor ikke selvstændigt kunne indbringes for Ankestyrelsen, men spørgsmålet om, hvorvidt barnet eller den unge er blevet hørt og inddraget eller barnets eller unges synspunkter er tilvejebragt i fornødent omfang vil indgå i forbindelse med den materielle prøvelse i en eventuel klagesag."

Det fremgår videre til § 5, stk. 2, at:

"Med det foreslåede stk. 2 foreslås det som en grundlæggende rettighed for børn og unge med behov for særlig støtte, herunder børn og unge med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, at de skal have ret til indflydelse på de forhold, som vedrører dem. Dette vil også være i overensstemmelse med artikel 12 i FN's konvention om barnets rettigheder. Retten til indflydelse vil betyde, at børne- og ungerådsgiveren skal lytte til barnet, og at barnet og den unges egne holdninger og synspunkter herunder egne forslag og ønsker vil skulle indgå, når der træffes beslutninger om deres forhold."

Rent sprogligt lægger udtrykket indflydelse jo op til, at barnets synspunkt følges – i hvert fald et stykke af vejen. Det kan derfor være vanskeligt at sige præcist hvordan reglen skal forstås. Formentlig er det, der ønskes udtrykt, det princip om "evolving capacity", der følger af Børnekonventionen art. 12 (som genfindes i Handicapkonventionen art. 7, stk. 3.)

Inddragelsen skal ifølge lovens § 5, stk. 3, finde sted "løbende ved samtaler og anden direkte kontakt, inden der træffes beslutninger eller afgørelser efter loven om barnets eller den unges forhold." Beslutninger i en børnesag kan bl.a. handle om sagsbehandlingen, fx om møder,

indkaldelse mv. Når barnets bedste taler for det, kan samtaler og inddragelse finde sted uden forældremyndighedsindehavers samtykke og tilstedeværelse.

Tilsidesættes reglerne om inddragelse, når der træffes afgørelse efter loven, er der fortsat tale om en væsentlig mangel, der som udgangspunkt medfører ugyldighed.

2.3. Mulighed for at medvirke aktivt på lige fod med forældrene

I § 8 er der anført nogle principper for inddragelsens praktiske gennemførelse. Bestemmelsen har følgende ordlyd:

§ 8. Kommunalbestyrelsen skal tilrettelægge sagsbehandlingen, således at barnet eller den unge har mulighed for at medvirke aktivt i forløbet på lige fod med forældrene, jf. § 5, stk. 2 og 3. Tilrettelæggelsen af barnets eller den unges medvirken skal ske med respekt for børns og unges forskellighed, og skal blandt andet tage hensyn til det enkelte barns eller unges modenhed og ressourcer, herunder evt. funktionsnedsættelse hos barnet eller den unge.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen skal tilrettelægge arbejdet med det enkelte barn eller unge og familie med færrest mulige fagprofessionelle voksne om barnet.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen skal i alle sager overveje, hvordan der kan ske en systematisk inddragelse af barnets eller den unges familie og netværk.

Det fremgår af de specielle bemærkninger til § 8, at:

”Bestemmelsen vil betyde, at det vil være kommunalbestyrelsens forpligtelse at sørge for, at arbejdet med det enkelte barn eller unge tilrettelægges på en sådan måde, at barnet eller den unge så vidt muligt vil opleve kontinuitet og stabilitet i kontakten med kommunen og de fagprofessionelle omkring barnet, der vil skulle give barnet eller den unge støtte og hjælp efter loven. Ved fagprofessionelle forstås dels myndighedspersoner i forhold til støtte efter denne lov dels pædagoger m.fl., der yder indsatser efter denne lov. Formålet med bestemmelsen er at skabe de bedste forudsætninger for, at barnet eller den unge kan opbygge tillidsfulde og trygge relationer til de fagprofessionelle omkring barnet eller den unge. Dermed skal det undgås, at barnet eller den unge skal forholde sig til unødigt mange fremmede og skiftende fagprofessionelle, som kan være en barriere for, at barnet eller den unge reelt kan realisere og udøve sin grundlæggende ret til at blive inddraget og få indflydelse som foreslået med bestemmelsen til § 5.”

2.4 Ret til bisidder

Retten til at have en bisidder er omtalt i lovens § 6, og svarer nogenlunde til servicelovens regler. Dog fremgår det direkte af barnets lov, at det er kommunens pligt at oplyse barnet eller den unge om denne ret. Undtagelsesvist kan en bestemt bisidder tilsidesættes. For at være bisidder skal personen være 15 år eller derover. Der sondres i den almindelige forvaltningsret mellem bisidder og fuldmægtig. Sidstnævnte er partsrepræsentant. Dette gør sig gældende f.eks. hvis man har valgt en advokat, men kan også gøre sig gældende, hvis man udpeger en anden person til at varetage sine interesser. (For uddybning af bisidderbegrebet se evt. Anne Mørk, "Udsatte børns ret til (juridisk) bisidder, UfRB213.)

2.5 Princippet om de voksnes ansvar og om iværksættelse straks

Forældremyndighedsindehavers ansvar for barnet er defineret i lov om forældreansvar. I barnets lov § 1, stk. 2 fremgår det, at støtten efter loven bygger på forældrenes ansvar. I barnets lov § 7 er det bestemt, at "De voksne omkring et barn eller ung har ansvaret for at sikre barnet og den unges bedste og give den støtte og hjælp, som barnet eller den unge har behov for ud fra en vurdering af de årsager, der ligger bag støttebehovet". Bestemmelsen er ny og forklares således i de specielle bemærkninger til § 7;

"Formålet er at tydeliggøre, at ansvaret for at sikre barnets bedste ikke påhviler barnet eller den unge selv, som dermed ikke må overlades til selv at løse og afhjælpe udfordringer. Det er de voksne omkring barnet og den unge, som har ansvaret for at sikre barnet eller den unge omsorg, beskyttelse og inddragelse, så barnet eller den unge kan opnå udvikling, sundhed og trivsel og udvikle sig i positive fællesskaber som anført i forslaget til § 2."

Endvidere er det anført, at

"Bestemmelsen vil betyde, at det ikke vil være barnets eller den unges ansvar selv at løse eller afhjælpe de udfordringer, der måtte være, men at dette ansvar entydigt påhviler de voksne omkring barnet eller den unge. Det vil dermed være de voksne, som har ansvaret for at beskytte barnets eller den unges grundlæggende rettigheder. De voksne omkring et barn eller ung skal forstås bredt og vil dermed ud over myndighederne også omfatte barnets eller den unges forældre, familie og øvrige netværk og fagprofessionelle som sundhedsplejersker, pædagoger, lærere og andre undervisere m.fl. og for anbragte børn og unge plejeforældre eller personalet på anbringelsesstedet. Med bestemmelsen tydeliggøres der, at det vil være et fælles ansvar at støtte op om det enkelte barns eller den unges trivsel og udvikling og læring. I forlængelse heraf vil det betyde, at fagområder vil skulle samarbejde tæt om at finde løsninger for barnet eller den unge og familien. Barnets bedste er et af de vigtigste

principper i FN's konvention om barnets rettigheder, og ved indsatser over for barnet eller den unge skal der lægges afgørende vægt på, at støtte og hjælp ydes ud fra barnets eller den unges bedste. Det betyder bl.a., at hvis der er konflikt mellem forældrenes interesser og hensynet til barnets bedste, skal der lægges afgørende vægt på, at støtten ydes ud fra barnets eller den unges bedste. I denne sammenhæng skal der lægges vægt på, at barnet eller den unge får en stabil og god voksenkontakt og kontinuitet i opvæksten, ligesom det er vigtigt, at barnet eller den unge ikke ses som en adskilt del af familien, da hele barnets eller den unges situation skal vurderes, herunder bl.a. forholdene i familien og det nære miljø. Det er også vigtigt, at barnets eller den unges situation ses i et langsigtet perspektiv”.

I § 10, stk. 3, indsættes en bestemmelse, hvor det præciseres, at indsatser som udgangspunkt skal iværksættes straks. Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, at den

”indebærer, at en afgørelse vil skulle iværksættes straks efter, at den er truffet, medmindre særlige forhold gør sig gældende i den konkrete situation, som umuliggør iværksættelse af tilbuddet straks. Særlige forhold vil f.eks. kunne omfatte, at der i en kortere periode afventes plads på et særligt tilbud, eller at barnet eller den unge vil skulle have mulighed for at blive forberedt på f.eks. en flytning til et nyt anbringelsessted, så barnet eller den unge f.eks. får tid til at tage afsked eller til at besøge det nye anbringelsessted. Bestemmelsen indebærer også, at der i situationer, hvor et tilbud indeholder flere forskellige tiltag, som ikke skal iværksættes samtidig, er adgang til, at de enkelte tiltag iværksættes løbende. Kan et tilbud ikke iværksættes straks, skal kommunen dog forsøge at finde et alternativt (midlertidigt) tilbud. Tilbudsportalen vil kunne indeholde alternative tilbud, som kommunen i et samarbejde med barnet, den unge og familien vil kunne overveje. Formålet er at tydeliggøre, at kommunalbestyrelsens pligt til at iværksætte en afgørelse straks, efter denne er truffet, også omfatter afgørelser efter den foreslåede barnets lov”.

2.6 Princippet om systematisk inddragelse af familie og netværk

I § 8, stk. 3, videreføres princippet om at kommunen skal overveje, hvordan der kan ske en systematisk inddragelse af familie og netværk. Dog kommer reglen ligesom de andre generelle, indledende regler til at gælde i alle sager efter loven – dvs. også sager om rådgivning, handicapkompenserende ydelser mv. Bestemmelsen vil bl.a. indebære, at kommunalbestyrelsen vil skulle overveje, hvordan familien og netværket vil kunne inddrages systematisk. Kommunalbestyrelsen vil selv efter behovene i den enkelte sag og de lokale prioriteringer på området kunne beslutte, hvordan det vil skulle sikres, at familie og netværk inddrages systematisk, herunder f.eks. ved brug af familierådslagning, netværksmøder eller familiekontrakter. Der vil

dermed ikke følge en forpligtelse for kommunalbestyrelsen til at anvende en bestemt metode til den systematiske inddragelse af netværk og familie.

2.7 Børn og unges partsbeføjelser

Det følger af § 3 i loven, at børn, der er fyldt 10 år, udøver partsbeføjelser i følgende sager:

- 1) Indsatser efter § 32, stk. 1.
- 2) Børne- og ungepålæg efter § 39.
- 3) Anbringelse uden for hjemmet efter § 46.
- 4) Valg af anbringelsessted efter § 52.
- 5) Behandling og uddannelse m.v. efter § 97, stk. 2.
- 6) Hjemgivelse og hjemgivelsesperiode efter § 100, stk. 1.
- 7) Samvær og kontakt efter § 104, stk. 2-4.
- 8) Ungestøtte efter §§ 114-116 og opretholdt anbringelse efter § 120, der træffes i medfør af § 111 og § 112, stk. 3, inden den unge fylder 18 år.
- 9) Sager, der behandles efter §§ 142, 143, 146-148 og 151.

Det er altså *kun i sager om støttende indsatser og anbringelse* – og ikke i sager, der alene handler om handicapkompenserende ydelser, tidligt forebyggende indsatser eller rådgivning - at barnet eller den unge får disse partsbeføjelser.

Af bemærkningerne til bestemmelsen fremgår, at barnet dermed tillægges partshabilitet i de sager, hvor der i dag har været partshabilitet, fra barnet er 12 år. Det fremgår i den forbindelse, at:

”Bestemmelsen vil indebære, at barnet eller den unge vil kunne udøve partsbeføjelser, det vil sige have partshabilitet, i de anførte sager om særlig støtte, når barnet eller den unge er fyldt 10 år. Det vil indebære, at barnet eller den unge fra denne alder vil kunne udøve egne rettigheder i de anførte sager. Det vil bl.a. betyde, at barnet eller den unge vil kunne klage over afgørelser, anmode om partsaktindsigt m.v.”

Endvidere fremgår:

”Børn og unge vil således fortsat være parter i en sag om særlig støtte efter de foreslåede bestemmelser i barnets lov. Barnet eller den unges partsstatus, herunder deres partsbeføjelser og dermed retten til at lade sig repræsentere, vil dog i overensstemmelse med gældende ret blive udøvet af forældremyndighedsindehaver efter forældreansvarslovens § 2, idet børn og unge som umyndige som udgangspunkt ikke vil have partshabilitet, medmindre der er tale om en sag som nævnt i den foreslåede § 3. Har barnet eller den unge ikke en forældremyndighedsindehaver på afgørelsestidspunktet, vil en afgørelse dog alene skulle træffes over for barnet eller

den unge. I sager, hvor barnet eller den unge har partshabilitet efter den foreslåede § 3, vil forældremyndighedsindehavers partsrettigheder fortsat bestå uafhængigt af og ved siden af barnets eller den unges partsbeføjelser, og dermed videreføres gældende ret uændret. Med henvisningen til § 145, stk. 3, videreføres gældende ret, hvorefter barnet eller den unge, uanset alder, vil kunne påklage en afgørelse om bisidder efter de foreslåede bestemmelser i § 6, stk. 2 eller 3”.

Reglen skal ses i sammenhæng med retten til at *klage over afgørelser om støttende indsatser, anbringelse, samvær mv.*, som også gælder fra barnet eller den unge er fyldt 10 år (§§ 145-148).

Bemærk, at reglen i § 3 om børn og unges partsbeføjelser på den ene side adskiller sig fra de rettigheder efter loven, der gælder *generelt uden en bestemt aldersgrænse* – fx retten til tryghed, indflydelse mv. (§ 5) bisidder (§ 6) og retten til at anmode om anbringelse (§ 48, stk. 1). Og på den anden side adskiller sig fra rettigheder med *andre aldersgrænser end 10 år* – fx har børn og unge fortsat først fra de er fyldt 15 år, ret til at give samtykke til støttet samvær og til anbringelse med den virkning, at sagen skal behandles af børne- og ungeudvalget (§ 46, stk. 2 og § 104, stk. 3). Og retten til at opsøge og modtage psykologbehandling for børn i familier med misbrug, psykiske problemer, alvorlige samlivskonflikter, overgreb mv. gælder fra det 12. år (§ 41) – ligesom retten til at give samtykke til ændret anbringelsessted (§ 98). Andre aldersgrænser i barnets lov er 14-års-kriteriet i reglen om tilladelse til privat familiepleje, 16-års-kriteriet i reglerne om ungeplan (§ 108) og 18-23-års-kriteriet i reglerne om ungestøtte mv. (§§ 113-121).

Børn og unge har kun partsbeføjelser fra 10 år i de *nævnte sager efter barnets lov* – der er i andre love fastsat aldersgrænser for børn og unges forskellige rettigheder (fx gælder reglerne om behandlings- og datasamtykke fra 15 år efter sundhedsloven, og initiativretten efter forældreansvarsloven fra 10 år). Endelig er det vigtigt at være opmærksom på, at børn og unges partsbeføjelser ikke ændrer ved forældremyndighedsindehaveres og samværsforældres beføjelser.

Reglen om barnets partsbeføjelser stiller store krav til støtten til barnet – for eksempel til vejledning om bisidder og ved overvejelser om at søge aktindsigt. Her skal barnet vejledes og støttes grundigt, og der skal tages hensyn til barnets alder og modenhed ved behandlingen af ansøgningen og sagen. Der kan henvises til ombudsmandens myndighedsguide og til udtalelsen i FOB 2019-29 om børnevenlig partshøring: [Partshøring af børn skal ske på en måde, så barnet forstår, hvad sagen handler om \(ombudsmanden.dk\)](#).

Om at give børn og unge aktindsigt og støtte hertil, henvises til Larsen, M.: Blikke fra dem du skriver om (2022) Akademisk Forlag.

2.8. Børnevenlig indgang og krav om beredskab i forhold til negativ social kontrol, æresrelaterede konflikter og ekstremisme

Efter § 14, stk. 4, skal kommunalbestyrelsen sikre, at der på kommunens hjemmeside er en synlig og let tilgængelig indgang til de kommunale myndigheder, som er specifikt målrettet børn og unge. Ved let tilgængelig forstås efter de specielle bemærkninger til bestemmelsen, at hjemmesiden skal være synlig, og at informationen er målrettet børn og unge og dermed udformet i et børnevenligt og enkelt sprog og udtryk. Formålet med bestemmelsen, der er ny, er at sikre, at børn og unge nemt kan få viden om, hvem de kan kontakte, hvis de står i en situation med behov for hjælp og støtte – både i akutte situationer og hvis de har spørgsmål, bekymringer mv. om deres situation

Efter § 15, stk. 3 skal kommunalbestyrelsen udarbejde et beredskab til forebyggelse, opsporing, og håndtering af negativ social kontrol, æresrelaterede konflikter, og ekstremisme blandt børn, unge og deres familier. Det fremgår af de specielle bemærkninger til bestemmelsen, at:

”Beredskabet vil skulle understøtte, at en konkret sag, hvor der er viden om eller bekymring for, at et barn eller en ung har været udsat for negativ social kontrol, æresrelaterede konflikter eller er i risiko for ekstremisme, vil blive behandlet kvalificeret i kommunens institutioner m.v. samt i kommunens forvaltning. Det bør tillige fremgå, hvordan man i den enkelte kommune har organiseret sig ift. at understøtte anvendelsen af beredskabet i praksis. Beredskabet vil skulle understøtte, at det kommunale fagpersonale, der er beskæftiget på børne- og ungeområdet, er i stand til tidligt at opspore tegn på f.eks. æresrelaterede konflikter, negativ social kontrol eller ekstremisme. Endvidere vil beredskabet også have til hensigt at understøtte, at fagpersonerne har kendskab til, hvordan de skal forebygge og handle i disse situationer samt, hvor de vil kunne søge hjælp og rådgivning. Kommunens fagpersoner på børne- og ungeområdet bør derfor have kendskab til beredskabet og de procedurer, beredskabet beskriver og være i stand til at efterleve procedurerne i praksis. Begrebet fagpersoner skal forstås bredt og omfatter blandt andet frontlinjepersonale som pædagoger, skolelærere m.v., ledere af kommunens institutioner og tilbud m.v. samt ansatte i den kommunale forvaltning på børn og ungeområdet som eksempelvis familierådgivere, børne- og ungerådgivere m.fl. Beredskabet bør omhandle rammerne for, hvordan der internt i kommunen vil skulle arbejdes, samarbejdes og handles i tilfælde af viden om eller bekymring for negativ social kontrol, æresrelaterede konflikter eller ekstremisme, herunder beskyttelse af barnet eller den unge mod vold eller andre overgreb og håndtering af underretninger, jf. også lovforslagets § 137.

Beredskabet bør omfatte hele kommunens børne- og ungeområde samt eksterne samarbejdspartnere som f.eks. de regionale sikkerhedskonsulenter og politiet,

herunder gennem det lokale infohus-samarbejde. Beredskabet bør derfor beskrive, hvordan sager om negativ social kontrol og æresrelaterede konflikter samt ekstremisme forebygges, opspores og håndteres. Dette omhandler eksempelvis, at der i beredskabet beskrives klare procedurer for, hvordan fagpersoner skal handle ved viden eller mistanke om negativ social kontrol eller æresrelaterede konflikter rettet mod et barn eller en ung, eller ved tegn på ekstremisme hos barnet eller den unge eller dennes familie eller nære relationer, samt hvordan der vil skulle handles afhængig af den tilgængelige viden, og hvem mistanken eventuelt retter sig mod. Ved bekymring for ekstremisme skal det fremgå, hvordan infohus-samarbejdet inddrages.

Eksempelvis vil beredskabet kunne angive, hvordan fagpersoner skal arbejde med at forebygge æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol samt ekstremisme. Beredskaberne vil f.eks. kunne tydeliggøre, hvilke forebyggende tilbud der kan anvendes i grundskolen, som eksempelvis undervisning i demokratisk dannelse, rettigheder og ligestilling, samt hvordan civilsamfundet kan bidrage til det tidligt forebyggende arbejde. Beredskaberne vil også kunne beskrive, hvornår og hvordan fagpersoner skal indgive underretning til den kommunale forvaltning efter reglerne i den foreslåede § 133, samt hvad en underretning skal indeholde. Beredskabet kan også indeholde procedurer for samtale med barnet eller den unge uden orientering eller medvirken af forældremyndighedsindehaver eller forældre uden del i forældremyndigheden, hvis den negative sociale kontrol f.eks. udøves af forældrene, ældre søskende eller andre nære familiemedlemmer, når der er tale om underretning om viden eller bekymring for, at barnet eller den unge er udsat for negativ social kontrol, en æresrelateret konflikt eller er i risiko for ekstremisme.

I lighed med reglerne i forslaget til § 15, stk. 2, stilles der krav om, at beredskabet vil skulle udformes skriftligt og vedtages af kommunalbestyrelsen. Der vil således gælde et delegationsforbud. Beredskabet vil også skulle offentliggøres, således at både borgere og fagpersoner i kommunen løbende vil have mulighed for at rekvirere beredskabet, ligesom eksterne parter, herunder f.eks. regionale sikkerhedskonsulenter, samarbejdsparter i infohus-samarbejdet, anbringelsessteder m.fl. vil kunne gøres bekendt med beredskabets indhold".

Pligten til at have beredskaber - og risikovurdere i forbindelse med screening, se nedenfor - i disse sager kan ses i forhold til resultaterne af denne rapport fra Institut fra Menneskerettigheder, 2017: [social kontrol 2017.pdf \(menneskeret.dk\)](#).

Bestemmelsen blev tydeliggjort i forbindelse med 2. behandlingen, så det fremgår, at kommunalbestyrelsens forpligtelse til at udarbejde et beredskab til forebyggelse og tidlig opsporing

af overgreb mod børn og unge og behandling af sager om sådanne overgreb fortsat gælder uændret i overensstemmelse med gældende ret.

Denne del af loven har først virkning fra d. 1. 4. 2024.

2.9 Børns ret til at opsøge og modtage psykologbehandling

Efter § 41 får børn og unge, når de er fyldt 12 år, ret til at opsøge og modtage behandling af en psykolog eller psykoterapeut som følge af forældres misbrugsproblemer, psykiske sygdom, konfliktfyldte samlivsofhævelse eller overgreb mod barnet eller den unge, eller som følge af at barnet eller den unge har oplevet fysisk eller psykisk vold i nære relationer i regi af civilsamfundsorganisationer uden forældremyndighedsindehaverens samtykke. Oprindeligt var det foreslået, at retten kun skulle gælde for børn i familier, hvor forældrene har misbrugsproblemer, men ved 2. behandlingen ændredes reglen, så den omfatter en bredere kreds af familier. Omfattet er ifølge bemærkningerne til ændringsforslaget, jf. betænkningen

”... børn og unge, der opsøger sådan behandling hos civilsamfundsorganisationer som følge af forældrenes psykiske sygdom, overgreb mod barnet eller den unge eller konflikter mellem forældrene i forbindelse med samlivsofhævelse, eller fordi barnet eller den unge har oplevet fysisk eller psykisk vold i nære relationer. Udvidelsen vil indebære, at civilsamfundsorganisationer inden for de nævnte områder, herunder også patient- eller pårørende foreninger, vil kunne tilbyde behandling til børn og unge, der er fyldt 12 år, uden at der forud for igangsættelsen af behandlingen vil skulle indhentes samtykke fra forældremyndighedsindehaveren.”

Endvidere blev bestemmelsen ændret, så behandlingen kan foretages af psykologer og *psykoterapeuter*. I betænkningen står der, at

”den enkelte civilsamfundsorganisation skal påse, sikre og dokumentere, at de faggrupper, der udfører behandling efter stk. 1 af børn og unge, har de fornødne faglige kompetencer, uddannelse og indsigt til at kunne varetage behandlingen af civilsamfundsorganisationens målgruppe. Ændringen indebærer, at den enkelte civilsamfundsorganisation vil have ansvaret for at påse, sikre og dokumentere, at de relevante faggrupper, dvs. psykologer og psykoterapeuter, har de fornødne faglige kompetencer og den fornødne uddannelse samt den fornødne indsigt til at varetage behandling af børn og unge, der er fyldt 12 år, på en forsvarlig måde, der ikke indebærer yderligere traumatisering. Der fastsættes ikke nærmere krav til karakteren af dokumentationen.”

Reglen kan give anledning til spørgsmål om journalføring og om forældrenes rettigheder som forældremyndighedsindehavere fx i forhold til journalindsigt. Disse spørgsmål er ikke behandlet i lovforslagets behandlinger men må imødeses behandlet i en kommende vejledning. Selvom reglen egentlig ikke fastsætter en kommunal forpligtelse, vil den være omfattet af kommunens vejledningsforpligtelse overfor barnet.

2.10 Børn og unges anmodningsrettigheder

Efter § 48 kan børn og unge *anmode om anbringelse*. Dette gælder *uanset barnets alder*. Det fremgår af de specielle bemærkninger til bestemmelsen, at

”hvis et barn eller ung anmoder om at blive anbragt uden for hjemmet skal kommunalbestyrelsen vurdere, om der af hensyn til barnets eller den unges bedste skal udarbejdes en børnefaglig undersøgelse efter § 20, herunder om betingelserne i §§ 46 eller 47 er opfyldt. I disse tilfælde vil udgangspunktet være, at der er tale om et barn eller en ung, som oplever alvorlige udfordringer i hjemmet uanset de konkrete årsager hertil. Derfor vil kommunalbestyrelsen skulle vurdere, om der af hensyn til barnets eller den unges bedste skal udarbejdes en børnefaglig undersøgelse, jf. § 20, herunder vurdere om betingelserne i §§ 46 eller 47 er opfyldt. Den foreslåede bestemmelse vil betyde, at hvis et barn eller en ung anmoder om at blive anbragt uden for hjemmet, vil kommunalbestyrelsen skulle vurdere, om der af hensyn til barnets eller den unges bedste skal igangsættes en børnefaglig undersøgelse, jf. § 20, indeholdende en beskrivelse af om betingelserne i §§ 46 eller 47 kan anses for opfyldt.

Hvis barnet eller den unge selv har kunnet pege på, hvilke behov og løsninger barnet eller den unge mener, vil være bedst for den pågældende, vil undersøgelsen skulle indeholde disse samt en vurdering af, hvilken effekt sådanne initiativer vil have. Udgangspunktet vil være, at det forhold, at et barn eller en ung selv henvender sig og anmoder om en anbringelse, er et alvorligt bekymringstegn i forhold til barnet eller den unge, og at der derfor som udgangspunkt må antages at være behov for at træffe afgørelse om en børnefaglig undersøgelse, jf. den foreslåede § 20. Det foreslåede stk. 2 vil ikke sigte på situationer, hvor der er tale om almindelige generationskonflikter, der kan opstå, når unge gradvis frigør sig fra forældrene.

Kommunen bør f.eks. være opmærksom på, at nogle psykiske funktionsnedsættelser som eksempelvis autisme kan medføre, at den unge reagerer mere voldsomt på almindelige generationskonflikter end jævnaldrende unge, og at dette vil kunne have betydning for den unges ønske om at blive anbragt uden for hjemmet. Det vil gælde, at uanset indholdet i barnets anmodning vil det være op til kommunalbestyrelsen at vurdere, hvilken hjælp og støtte barnet eller den unge vil have brug for og herunder

afgøre, om barnet eller den unge vil skulle anbringes. Den foreslåede bestemmelse vil således skulle tydeliggøre, at selvom barnets ret til at bede om hjælp også omfatter en ret for barnet til at bede om at bo et andet sted, vil det ikke være barnets eller den unges ansvar at beslutte, hvilken indsats som er den rette. Det vil således fortsat være de voksne omkring barnet, der har ansvaret for de beslutninger, der træffes.

Det er i den sammenhæng væsentligt, at kommunen i sin vurdering tager afsæt i den unges forhold herunder modenhed samt eventuelle nedsatte psykiske funktionsevne samt overvejer, hvorvidt funktionsnedsættelsen har betydning for de ønsker, barnet eller den unge fremsætter. I kommunalbestyrelsens vurdering af, at hvilken indsats, der er den rette for barnet eller den unge, er det generelt set væsentligt, at kommunalbestyrelsen er opmærksom på barnets eller den unges eventuelle funktionsnedsættelse. Hvis kommunalbestyrelsen ikke har kendskab til en funktionsnedsættelse hos barnet eller den unge er det ligeledes vigtigt, at kommunalbestyrelsen er opmærksom på, om barnets adfærd eller forældrenes oplysninger herom giver anledning til en yderligere afdækning af barnets eller den unges forhold, herunder om barnet eller den unge eventuelt har en ikke-afdækket psykisk funktionsnedsættelse. Formålet med den foreslåede § 48 er overordnet at tydeliggøre, at barnet eller den unge selv har en stemme til at kunne pege på, hvilke behov og løsninger barnet eller den unge mener vil være bedst for barnet eller den unge. Reglerne skal sikre, at barnets perspektiv altid er i fokus og er styrende både i undersøgelsen af barnets behov, indsatser og opfølgning på trivsel og udvikling. Den foreslåede § 48 skal således ses i sammenhæng med § 47, stk. 4. Det vil i alle tilfælde herefter være op til kommunalbestyrelsen at vurdere, hvilken hjælp og støtte der er brug for, og herunder afgøre, om barnet skal anbringes. En beslutning om ikke at anbringe et barn eller en ung er dermed en procesledende beslutning, og kan således ikke påklages særskilt. Det bemærkes, at adgangen til at påklage i de tilfælde, hvor kommunen beslutter at iværksætte en forebyggende indsats efter § 30, består uændret.”

Efter § 68 kan børn og unge *fra 10 år anmode om permanent anbringelse*. Af de specielle bemærkninger til bestemmelsen fremgår:

”Med den foreslåede bestemmelse understreges, at barnet selv har en stemme i forhold til at kunne pege på, at der er behov for en permanent anbringelse. Børn er som hovedregel meget loyale over for deres forældre. Derfor vil det skulle tages alvorligt og vægtes højt, hvis et barn eller en ung selv udtrykker ønske om at blive permanent anbragt. Samtidig er det dog væsentligt, at kommunen i sin vurdering tager afsæt i barnets eller den unges modenhed samt eventuelle nedsatte psykiske

funktionsevne, samt har særlig opmærksomhed på, om tilkendegivelsen af et ønske om en permanent anbringelse kan have udspring i eller være påvirket af den psykiske funktionsevne eller andre psykiske udfordringer. I givet fald bør dette tillægges vægt i vurderingen af, hvilken vægt barnets eller den unges ønske om permanent anbringelse skal tillægges.

Med det foreslåede stk. 1, 1. pkt., vil barnet eller den unge kunne gøre kommunen opmærksom på, at vedkommende ønsker at blive anbragt permanent. Der vil ikke være formkrav til, hvordan en anmodning om at anbringelsen bliver permanent, vil skulle indgives. Den vil således både kunne være skriftligt, telefonisk, mundtligt, via e-mail, sms etc. Der vil heller ikke være nærmere krav til indholdet af anmodningen, men det skal være tydeligt ud fra barnet eller den unges tilkendegivelse, at vedkommende anmoder om at blive permanent anbragt uden for hjemmet. Retten efter det foreslåede stk. 1, 1. pkt., vil være en ret til at anmode om at blive anbragt uden for hjemmet og således ikke en ret til at blive anbragt. Uanset indholdet eller formen for anmodningen vil det være op til kommunalbestyrelsen at vurdere, hvilken hjælp og støtte barnet eller den unge vil have brug for og herunder afgøre, om der af hensyn til barnets bedste skal udarbejdes en indstilling om permanent anbringelse, jf. § 67, stk. 4.

Den foreslåede bestemmelse vil dermed tydeliggøre, at selvom barnets eller den unges ret til at bede om hjælp også omfatter en ret til at anmode om permanent anbringelse, vil det ikke være op til barnet eller den unge at beslutte, hvorvidt permanent anbringelse er det rette. Det vil således fortsat være børne- og ungeudvalget, der vil have ansvaret for beslutningen. Barnet eller den unges holdning til en permanent anbringelse vil efter den foreslåede § 67, stk. 4, nr. 4, skulle indgå i kommunalbestyrelsens indstilling til børne- og ungeudvalget. Heraf vil også følge, at har et barn eller en ung anmodet om en permanent anbringelse efter § 67, stk. 1, vil anmodningen skulle inddrages i sagsbehandlingen som en del af det samlede og fagligt velunderbyggede beslutningsgrundlag.

Der vil i vurderingen af anmodningen altid skulle tages særligt hensyn til barnets eller den unges modenhed og til andre forhold, som måtte have betydning for, hvilken vægt anmodningen kan tillægges. Derfor skal det indgå i kommunalbestyrelsens vurdering, om særlige forhold hos det enkelte barn eller den enkelte unge, eksempelvis nedsat psykisk funktionsevne, har betydning for barnets eller den unges ønske om en permanent anbringelse samt for, om barnet eller den unge kan overskue konsekvenserne af anmodningen samt ansvaret for at spille en så aktiv rolle i deres egen sag. Kommunalbestyrelsen bør i den forbindelse være opmærksom på, om barnet eller den unge har behov for støtte og vejledning i forbindelse med

anmodningen og den efterfølgende kommunale behandling heraf. Det kan være fra barnets eller den unges bisidder, eller støtteperson eller fra en tilknyttet fast kontaktperson.

Det foreslås med stk. 2, at hvis kommunalbestyrelsen som følge af en anmodning efter § 6, stk. 1, har udarbejdet en indstilling om permanent anbringelse jf. § 67, stk. 4, kan børne- og ungeudvalget træffe afgørelse efter § 67, stk. 1, selvom barnet eller den unge har været anbragt i mindre end tre år. Det følger af bestemmelsen i den foreslåede § 67, stk. 1, som er en videreførelse af gældende ret i servicelovens § 68 a, stk. 1, 1. pkt., at barnet eller den unge vil skulle have været anbragt uden for hjemmet i mindst tre år, for at der kan træffes afgørelse efter den foreslåede § 67, stk. 1. Kravet om minimum tre år skal generelt medvirke til at sikre, at barnet faktisk har opnået en tilstrækkelig stærk tilknytning, at det må antages at være af væsentlig betydning for barnets bedste at forblive på anbringelsesstedet. Anmoder et barn eller en ung, som er fyldt ti år, om at blive permanent anbragt uden for hjemmet, jf. den foreslåede § 68, stk. 1, 1. pkt., vil kommunalbestyrelsen efter den foreslåede § 68, stk. 1, 2. pkt., skulle vurdere, om der af hensyn til barnets bedste, vil skulle udarbejdes en indstilling om permanent indbringelse, jf. den foreslåede § 67, stk. 4. Med den foreslåede stk. 2 vil kravet om, at barnet eller den unge vil skulle have været anbragt i minimum tre år ikke gælde i et sådant tilfælde. Et barn eller en ung vil inden tre års anbringelse uden for hjemmet efter en konkret vurdering kunne have opnået en så stærk tilknytning til anbringelsesstedet, at det på kortere og længere sigt må antages at være af væsentlig betydning for barnets eller den unges bedste at forblive på anbringelsesstedet.

For børn og unge, der er anbragt, vil muligheden for at træffe en afgørelse om en permanent anbringelse uden for hjemmet på ethvert tidspunkt under anbringelse, når barnet eller den unge selv ønsker det, medvirke til at give børn og unge tryghed i anbringelsen, så de ikke vil skulle være usikre på, om de kan blive boende på anbringelsesstedet eller ej, hvis de føler sig tæt knyttet til hertil. Det vil gælde, at uanset at barnet eller den unge anmoder om en permanent anbringelse uden for hjemmet, vil det være op til kommunalbestyrelsen at vurdere, hvilken hjælp og støtte der er brug for, og herunder afgøre om barnet eller den unge skal anbringes permanent. Formålet med den foreslåede § 68 er overordnet at styrke anbragte børns og unges ret til en stabil opvækst ved at give dem ret til at anmode om en permanent anbringelse og lempe kravet til længden af anbringelsen, når barnet eller den unge selv anmoder om en permanent anbringelse”.

Efter § 103, stk. 2 kan et *anbragt barn/ung anmode om støtteperson ved samvær og suspension af samvær op til 8 uger*. Bestemmelsen indebærer, at kommunalbestyrelsen i disse situationer får kompetence til at træffe afgørelse om suspension af samvær i op til 8 uger (§ 104, stk. 4). Dette kan

kommunen altså træffe afgørelse om – selvom det indebærer, at der ikke er samvær over 4 uger, hvilket efter de hidtil gældende regler altid kræver børne- og ungeudvalgsbehandling, da samvær mindre end en gang om måneden anses for afbrydelse af kontakten. Der gælder ingen aldersgrænse for barnets anmodning om støtteperson ved samvær og suspension af samvær. 8-ugersfristen kan ikke forlænges. Ifølge bemærkningerne er der ikke tale om en afgørelse, der kan påklages, hvilket kan undre, da det fremgår af klagereglerne, at barnet fra 10 år kan klage over afgørelser om samvær.

Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, at:

”Med forslaget vil barnet eller den unge til enhver tid kunne fremsætte en anmodning efter bestemmelsen i stk. 2. Barnets eller den unges anmodning vil herefter skulle behandles af kommunalbestyrelsen. Det foreslås, at kommunalbestyrelsen på baggrund af barnets eller den unges anmodning vil skulle foretage en konkret og individuel vurdering af, om der er grundlag for at træffe afgørelse om regulering eller suspendering af samværet og periodens længde, dog maksimalt 8 uger. En sådan afgørelse vil herefter skulle træffes efter den foreslåede bestemmelse i § 104. Det vil således være kommunalbestyrelsen, der vil være ansvarlig for at foretage vurderingen af, hvorvidt barnets eller den unges anmodning skal imødekommes, samt eventuelt træffe afgørelse herom. Der vil være tilfælde, hvor en konkret anmodning fra barnet eller den unge efter den foreslåede § 103, stk. 2, ikke kan imødekommes, fordi det vurderes ikke at være i overensstemmelse med barnets eller den unges bedste.

En sådan beslutning om ikke at imødekomme barnets eller den unges anmodning vil ikke være at anse som en forvaltningsretlig afgørelse. I forlængelse af kommunalbestyrelsens pligt til at sikre løbende inddragelse af barnet eller den unge vil kommunalbestyrelsen imidlertid skulle sikre, at barnet eller den unge føler sig inddraget i og forstår de beslutninger, som kommunalbestyrelsen træffer i barnets eller den unges sag. Det vil også gøre sig gældende i tilfælde, hvor kommunalbestyrelsen beslutter, at barnets anmodning efter § 103, stk. 2, ikke kan imødekommes. Barnet eller den unge vil efter den foreslåede bestemmelse kunne anmode om at få suspenderet samværet i en afgrænset periode. [...]

Selvom barnet eller den unge til enhver tid vil kunne fremsætte en anmodning om suspension af samværet, vil kommunalbestyrelsen ikke kunne træffe successive afgørelser om suspension af samværet, der indebærer, at samværet suspenderes i mere end fire uger, idet dette, jf. det foreslåede § 104, stk. 5, vil være sidestillet med en afbrydelse af forbindelsen. Hvis et barn eller en ung gentagne gange anmoder om at få samværet suspenderet, bør det imidlertid give anledning til overvejelser om,

hvorvidt der er grundlag for, at børne- og ungeudvalget træffer afgørelse om afbrydelse af forbindelsen, jf. det foreslåede § 105, stk. 1. Kommunalbestyrelsen bør ved behandling af barnets eller den unges anmodning foretage en konkret og individuel vurdering ud fra forholdene i den enkelte sag, herunder barnets eller den unges alder, modenhed, ressourcer og eventuelle funktionsnedsættelse m.v.

Kommunalbestyrelsen bør tage hensyn til, om barnet eller den unge er i stand til selv at kunne tage stilling til, om det eksempelvis vil være i barnets interesse at suspendere samværet. I den forbindelse vil kommunalbestyrelsen skulle foretage en vurdering af barnets eller den unges udfordringer og behov for støtte, herunder som følge af en eventuel fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse hos barnet eller den unge.”

3. Det nye case flow

Centrale begreber i barnets lov er screening, afdækning og undersøgelse. Disse begreber betegner de tre typer sagsoplysning, som sagerne skal inddeles i – og de kommer også til at gælde for *forældre, der venter barn, jf. lovens §§24 og 25*. Disse regler svarer grundlæggende til reglerne i øvrigt om case flowet – med de særlige forhold, der følger af, at barnet ikke er kommet til verden endnu - og omtales ikke særskilt her.

Bemærk, at reglerne om *underretningspligt og behandling af underretninger videreføres* i lovens kapitel 16, og svarer til de gældende regler. Alle underretninger skal altså registreres centralt og akut-screenses indenfor 24 timer, evt. med afholdelse af børnesamtale (obligatorisk i overgrebsager). Også reglerne om kvittering, orientering af underretter og genbehandling ved ikke tidligere deltagende medarbejder opretholdes.

3.1 Screening

I § 18 findes bestemmelsen om *screening*. Bestemmelsen lyder:

§ 18. Hvis kommunalbestyrelsen har viden om eller grund til at antage, at et barn eller en ung trænger til hjælp og støtte efter denne lov, skal kommunalbestyrelsen vurdere, om der er tale om:

- 1) En problemstilling, der ikke kræver yderligere afdækning af barnets eller den unges støttebehov.
- 2) En problemstilling, der kræver afdækning af et eller flere forhold af betydning for barnets eller den unges støttebehov, jf. § 19.
- 3) En problemstilling, der kræver en børnefaglig undersøgelse af barnets eller den unges støttebehov, jf. §§ 20-22.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen skal i vurderingen efter stk. 1 lægge vægt på sagens forhold og kompleksitet, herunder om det må antages, at støttebehovet er helt eller delvist begrundet i nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne.

Stk. 3. Viser vurderingen efter stk. 1, at der kan være tale om æresrelaterede konflikter eller negativ social kontrol, har kommunalbestyrelsen pligt til at foretage en risikovurdering, inden barnet eller den unges forældre og netværk inddrages i sagen.

Det fremgår af de almindelige bemærkninger, 3.4.3, at:

”Den foreslåede ordning vil betyde, at hvis kommunalbestyrelsen bliver opmærksom på, at et barn eller en ung trænger til støtte, f.eks. på baggrund af underretning eller en henvendelse fra barnet, den unge eller forældre, vil kommunalbestyrelsen skulle foretage en screening af sagen med henblik på at vurdere behovet for yderligere sagsoplysning. Kommunalbestyrelsen vil i vurderingen skulle lægge vægt på sagens forhold og kompleksitet, herunder om behovet for hjælp og støtte er helt eller delvist begrundet i nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne. Den foreslåede ordning vil betyde, at kravene til afdækning og dokumentation af barnets, den unges eller de kommende forældres støttebehov vil blive afpasset sagens karakter og kompleksitet i højere grad, end det er tilfældet i dag. Det foreslås videre, at hvis der er der bekymring for æresrelaterede konflikter eller negativ social kontrol i forhold til et barn eller en ung, vil kommunalbestyrelsen have pligt til at foretage en risikovurdering, inden forældre og netværk inddrages i sagen. Den foreslåede ordning vil indebære, at kommunen, i sager hvor der er indikationer på eventuelle æresrelaterede konflikter, f.eks. tvangsægteskab eller genopdragelsesrejse, eller negativ social kontrol allerede i forbindelse med screeningen skal vurdere risikoen for barnet eller den unge, inden

forældre og netværk inddrages i sagen. Dette med henblik på beskyttelsen af barnet eller den unge.[...]

Ifølge de specielle bemærkninger til bestemmelsen i § 18 vil den betyde,

”at der vil skulle foretages en screening af oplysningerne og en vurdering af behovet for yderligere afdækning. Bestemmelsen vil indebære, at kommunalbestyrelsen, inden der tages stilling til hjælp og støtte efter denne lov, skal screene, om det er en problemstilling, der ikke kræver yderligere sagsoplysning, en problemstilling, der kræver yderligere afdækning af et eller flere forhold af betydning for barnet eller den unge efter reglerne i den foreslåede § 19, eller en problemstilling hvor der er behov for en egentlig børnefaglig undersøgelse af barnets eller den unges støttebehov efter de foreslåede bestemmelser i §§ 20-23. Screeningen vil skulle foretages, når der er grund til at antage, at et barn eller en ung vil have behov for hjælp eller støtte efter denne lov. Det kan f.eks. være på baggrund af en underretning eller en anmodning om hjælp fra barnet, den unge eller forældrene. Screeningen af sagen vil som udgangspunkt skulle ske på baggrund af de foreliggende oplysninger i sagen, herunder eventuelle oplysninger fra barnet eller den unge og forældrene om barnets eller den unges udfordringer og støttebehov samt baggrunden herfor.”

Det fremgår videre, at:

”Adgangen til at iværksætte indsatser alene på baggrund af screeningen vil dog ikke ændre på kommunalbestyrelsens overordnede ansvar for at skulle sikre, at alle sager er tilstrækkeligt oplyst til, at kommunalbestyrelsen kan træffe korrekte og velbegrundede afgørelser, jf. retssikkerhedslovens § 10, ligesom kommunalbestyrelsen skal være opmærksom på § 5, stk. 3, i forhold til inddragelse af barnet eller den unge og på § 2, stk. 4, i forhold til samarbejde med familien. Det bemærkes endvidere, at kommunalbestyrelsen også fremover vil have en forpligtelse til at behandle alle ansøgninger og spørgsmål om hjælp fra borgeren, jf. retssikkerhedsloven”.

Det er nærmere givet eksempler i de specielle bemærkninger til § 18:

”En problemstilling, der ikke vil kræve yderligere afdækning, vil typisk være en lettere eller afgrænset problemstilling, hvor det ud fra de foreliggende oplysninger i sagen umiddelbart er klart, hvad det er for en udfordring, der skal håndteres, og hvilken indsats der er behov for. Et eksempel kunne være et barn eller en ung, der har behov for psykologsamtaler i en kortere periode pga. en pludseligt opstået krise, f.eks. ved forældrenes skilsmisse, sygdom eller dødsfald i familien, og hvor der ikke er

indikationer på andre problemstillinger. Et andet eksempel kunne være et barn eller en ung, som på grund af en varig fysisk funktionsnedsættelse har et behov for tildeling af et hjælpemiddel – eksempelvis ortopædisk fodtøj – men hvor kommunen og forældrene er enige om, at der ikke er behov for anden hjælp eller støtte efter barnets lov. En problemstilling, der vil kræve afdækning af et eller flere forhold, vil typisk være en sag med indikationer på højere grad af problemtungde eller kompleksitet, som betyder, at der behov at belyse sagen nærmere for at kunne vurdere udfordringer, ressourcer og støttebehov og tilpasse indsatsen. Endvidere vil det være relevant at kommunalbestyrelsen i sin vurdering af, hvorvidt der er grundlag for at foretage en yderligere afdækning, lægger vægt på eventuelle ønsker, bekymringer eller andre tilkendegivelser fra barnet, den unge, forældrene eller andre med kendskab til barnets forhold.”

Bemærk, at reglen i retssikkerhedslovens § 11c, stk. 1, nr. 1, hvorefter kommunen kan indhente oplysninger om barnet og forældrene uden samtykke, hvis det er nødvendigt for sagens behandling, også gælder i screeningsfasen (se følgeforslaget § 2, nr. 9).

Bemærk også, at reglen om børn og unges ret til rådgivning efter § 28, stk. 2, skal kunne gives som et *anonymt og åbent* tilbud. Det samme gælder retten efter § 29 til gratis, familieorienteret rådgivning til løsning af vanskeligheder i familien for forældre med børn og unge eller andre, som faktisk sørger for et barn eller en ung, og kommende forældre. Denne rådgivning skal efter § 29, stk. 2, kunne gives som et anonymt og åbent tilbud. Rådgivning skal altså fortsat kunne tilbydes uden, at der sker en visitation og uden at modtagerens identitet er kendt af kommunen. Det fremgår ikke af bemærkningerne til loven, hvordan dette kan forenes med en screening efter § 18.

Bemærk endelig, at selvom det fremgår, at screeningen som udgangspunkt foretages på baggrund af de foreliggende oplysninger, gælder fortsat det almindelige officialprincip, hvilket indebærer, at alle sager naturligtvis skal oplyses i tilstrækkeligt og relevant omfang også i forbindelse med screening.

3.2 Afdækning

I de specielle bemærkninger til § 18 er angivet et eksempel på, hvornår en sag kræver nærmere afdækning:

”Et eksempel på en problemstilling, der vil kræve afdækning af et eller flere forhold, kunne være et barn eller en ung, hvor der er bekymring for begyndende eller sværere mistrivsel på grund af højt skolefravær eller andre adfærds- eller tilpasningsproblemer, og hvor der er behov for at få afdækket årsagerne til barnets den unges adfærd for at kunne sætte ind med den rette støtte. Et andet eksempel

kunne være et barn eller en ung, der på grund af en funktionsnedsættelse har et åbenlyst behov for tildeling af en bestemt handicapkompenserende ydelse efter det foreslåede kapitel 8, men hvor der vil være behov for yderligere afdækning, inden eventuelle yderligere støttebehov kan afklares. Som led i den yderligere afdækning vil det kunne være relevant for kommunalbestyrelsen at overveje inddragelse af f.eks. sundhedsplejersker, pædagoger, psykologer, lærere, SSP-medarbejdere eller andre, der har relevant viden om barnet, den unge, familien eller de kommende forældre, ligesom det efter omstændighederne vil kunne være relevant at indhente særlig faglig viden, eksempelvis fra Den nationale videns- og specialrådgivningsorganisation (VISO), i det omfang, der vurderes at være tale om en sag omfattet af VISO's forpligtelser, jf. de foreslåede bestemmelser i §§ 165 og 166.”

Selve afdækningen er reguleret i § 19. Det fremgår af de specielle bemærkninger til § 19, at:

”Afdækning vil f.eks. kunne ske ved at indhente oplysninger fra fagpersoner, der har kendskab til barnet, den unge eller familien. I nogle sager vil det ligeledes kunne være relevant at indhente en udtalelse fra Den nationale videns- og specialrådgivningsorganisation (VISO), hvis sagen er omfattet af VISO's område, jf. de foreslåede bestemmelser i §§ 165 og 166. Hvis det er nødvendigt, vil kommunen også kunne iværksætte kortere forløb med f.eks. pædagogisk eller psykologisk observation af barnet, den unge eller familien, men er der behov for en egentlig undersøgelse af forældrene, herunder af deres kompetencer til at drage omsorg for barnet eller den unge, vil en sådan undersøgelse alene kunne iværksættes som led i en børnefaglig undersøgelse efter den foreslåede § 22. Afdækning af et eller flere forhold med betydning for barnet eller den unge vil kunne ske som led i en indsats på det almene område eller i forbindelse med en tidligt forebyggende eller støttende indsats efter kapitel 4, der iværksættes sideløbende.

Kommunalbestyrelsens beslutning om at iværksætte en afdækning vil være en procesledende beslutning, der ikke vil kunne påklages særskilt til anden administrativ myndighed. I de tilfælde, hvor der træffes en afgørelse om hjælp og støtte med afsæt i vurderingen, vil forældrene dog kunne klage over den procesledende beslutning som led i en klage over afgørelsen. Kommunen/Ankestyrelsen vil i forbindelse med en sådan klage kunne (gen)vurdere, om kommunalbestyrelsen i forbindelse med afgørelsen har opfyldt den generelle forvaltningsretlige forpligtelse til at sikre tilstrækkelig oplysning af sagen. Kommunen vil skulle dokumentere den relevante afdækning i rimeligt omfang. Det vil f.eks. kunne være i form af et kort afdækningsnotat, der beskriver de relevante forhold, de oplysninger der er indhentet, eller faglige observationer mv. der er foretaget, hvordan barnet eller den unge og familien har været inddraget og med en socialfaglig vurdering af støttebehovet. Der vil

med fordel kunne arbejdes med dynamisk dokumentation, hvor løbende opdatering også noteres i afdækningsnotatet, som så dermed kan blive et aktivt redskab, der vil afspejle den udvikling, der løbende sker hos barn og familie.

Endvidere fremgår det, at:

”afdækning efter stk. 1 så vidt muligt skal gennemføres i samarbejde med barnet, den unge og forældremyndighedsindehaver. Den foreslåede bestemmelse vil betyde, at kommunen aktivt vil skulle søge at opnå dialog og samarbejde med barnet eller den unge og forældremyndighedsindehaver om gennemførelse af afdækningen. Det vil bl.a. betyde, at kommunen vil skulle sikre en tæt og løbende inddragelse af barnet, den unge og forældrene. Der henvises til de foreslåede §§ 5, 8 og 14. Barnet eller den unge vil ofte have væsentlig viden om og perspektiver på sit eget liv, ligesom forældrene som oftest vil have væsentlig viden om børnene og familien. Det vil derfor typisk være afgørende både for et godt samarbejde og for en vellykket afdækning, at barnet, den unge og forældrene oplever at bliver inddraget og oplever at blive lyttet til og taget alvorligt. Forvaltningen vil skulle sørge for, at barnet eller den unge og forældrene så vidt muligt forstår, hvorfor der er behov for en afdækning, hvilke forhold der skal belyses, og hvordan det konkret vil forløbe. Heri vil også ligge, at kommunikationen skal være afpasset efter barnets eller den unges alder og modenhed og familiens situation i øvrigt. Barnet, den unge og forældrene vil også skulle inddrages tæt i tilrettelæggelsen af afdækningen, så de i dialog med forvaltningen er med til at fastlægge, hvad der skal belyses og hvordan, og dermed vil kunne opleve medejerskab. Her vil det også være væsentligt, at der så vidt muligt tages højde for f.eks. skole- og arbejdstid og familiens hverdag i øvrigt. Barnet, den unge og forældrene vil således skulle have reel mulighed for at deltage i afdækningen, jf. § 4 i retssikkerhedsloven, så afholdelse af møder, samtaler eller observation ikke griber unødigt ind i barnets eller den unges og familiens dagligdag.”

Bemærk, at reglen i retssikkerhedslovens § 11c, stk. 1, nr. 1, hvorefter kommunen kan indhente oplysninger om barnet og forældrene uden samtykke, hvis det er nødvendigt for sagens behandling, også gælder i afdækningsfasen (se følgeloven § 2, nr. 9).

Bemærk også, at § 19, stk. 4, indeholder bemyndigelse til ministeren til udstedelse af nærmere regler om afdækning (dvs. en bekendtgørelse) – herunder om ”samarbejdet med forældrene, inddragelse af barnet eller den unge og kortlægning af barnets eller den unges funktionsevne i sager om hjælp eller støtte til børn og unge, der på grund af betydeligt og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne har behov for hjælp eller særlig støtte efter § 82.” (dvs. særlige dag- og klubbud).

Selvom ydelse af handicapkompenserende ydelser efter kapitel 8 efter disse regler ikke indebærer, at der *skal* være gennemført en afdækning, er afdækningsreglerne altså i et eller andet omfang forudsat anvendt i sager om handicapkompenserende ydelser.

3.3 Børnefaglig undersøgelse

Den børnefaglige undersøgelse er reguleret i lovens § 20-22. Efter § 20, stk. 1, *skal* kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om en børnefaglig undersøgelse i følgende situationer:

- 1) når der er grund til at antage, at det er en alvorlig eller kompleks sag, herunder, hvor der er overvejelser om anbringelse af et barn eller en ung uden for hjemmet efter §§ 46 eller 47,
- 2) når et barn eller en ung har været udsat for overgreb eller ved mistanke herom, og
- 3) når et barn eller en ung har haft ophold i en boform efter §§ 109 eller 110 i lov om social service med en forælder på grund af vold i hjemmet, og den pågældende forælder afbryder opholdet for at vende tilbage til et voldeligt miljø med barnet eller den unge.

Efter stk. 2, *kan* kommunen endvidere iværksætte en børnefaglig undersøgelse, når kommunen i øvrigt vurderer, at det er nødvendigt af hensyn til barnets eller den unges støttebehov.

Det fremgår af de specielle bemærkninger til bestemmelsen, at:

”Den foreslåede bestemmelse vil indebære, at kommunen i de nævnte situationer vil have pligt til at iværksætte en børnefaglig undersøgelse. Beslutningen om at iværksætte en børnefaglig undersøgelse vil træffes ved en afgørelse. Kommunalbestyrelsens afgørelse om iværksættelse af en børnefaglig undersøgelse vil således kunne påklages efter reglerne i retssikkerhedslovens kapitel 10, jf. den foreslåede § 144. Den foreslåede bestemmelse i stk. 1, nr. 1 vil betyde, at kommunalbestyrelsen skal træffe afgørelse om at iværksætte en børnefaglig undersøgelse, hvis der på baggrund af en screening efter den foreslåede § 18 vurderes, at der er grund til at antage, at der vil være tale om en alvorlig sag, herunder hvis forholdene i sagen gør, at der er overvejelser om anbringelse af et barn eller en ung. Det vil f.eks. kunne være tilfældet, hvis der er tegn på alvorlig mistriksel hos barnet eller den unge, f.eks. i form af svært udadreagerende eller selvskadende adfærd. Det vil også kunne være tilfældet, hvis der er indikationer på alvorlige problemer hos forældrene, f.eks. misbrug hos forældrene, meget højt konfliktniveau eller vold i

hjemmet eller bekymring for manglende forældrekompetencer. Det vil som udgangspunkt også være tilfældet, når et barn eller en ung selv henvender sig til kommunen og anmoder om at blive anbragt.

Endvidere vil en fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse hos barnet, som medfører store udfordringer, efter omstændighederne også kunne tale herfor. Bestemmelsen betyder videre, at kommunalbestyrelsen skal træffe afgørelse om at iværksætte en børnefaglig undersøgelse, når der er tale om en kompleks sag. Det kan eksempelvis være tilfælde, hvor der som følge af barnets eller den unges handicap kan være behov for hjemmetræning, jf. den foreslåede § 85. Det vil altid bero på en konkret og individuel vurdering, om betingelserne § 20 stk. 1, nr. 1, må anses for opfyldt, og der dermed vil skulle iværksættes en børnefaglig undersøgelse frem for en afgrænset afdækning af et eller flere forhold efter den foreslåede § 19, stk. 1. Det bemærkes dog, at pligten til at gennemføre en børnefaglig undersøgelse efter det foreslåede stk. 1, nr. 1, gælder i alle sager om anbringelse af et barn eller en ung uden for hjemmet efter de foreslåede §§ 46 og 47. Der vil i disse tilfælde altid skulle gennemføres en børnefaglig undersøgelse inden eller sideløbende med, at anbringelsen iværksættes. Der henvises til §§ 46, stk. 3 og § 47, stk. 2, og bemærkningerne dertil. Vurderer kommunen således allerede i forbindelse med en screening, at en anbringelse vil kunne være relevant, vil kommunalbestyrelsen skulle iværksætte en børnefaglig undersøgelse.”

Det fremgår endvidere, at

”Børn, unge og deres forældre vil på et hvilket som helst tidspunkt i et sagsforløb kunne anmode om en børnefaglig undersøgelse, hvis de mener, at der er behov for yderligere undersøgelser af barnets behov. Det vil herefter bero på en kommunal vurdering af sagens forhold, om en sådan undersøgelse skal igangsættes. Kommunens beslutning om, at der ikke er behov for en børnefaglig undersøgelse, kan ikke påklages. Kommunalbestyrelsen vil skulle iagttage almindelige forvaltningsretlige proportionalitetshensyn og må således ikke iværksætte en børnefaglig undersøgelse, hvis en mindre omfattende afdækning efter den foreslåede § 19 vurderes at være tilstrækkeligt.”

Af de almindelige bemærkninger (pkt. 3.4.3.) fremgår:

”Det foreslås, at en børnefaglig undersøgelse skal tilrettelægges ud fra en helhedsbetragtning og skal afdække udfordringer og ressourcer hos barnet eller den unge, familien og netværket. Relevante forhold at belyse vil efter omstændighederne kunne være udvikling, trivsel og adfærd, familieforhold, skoleforhold, sundhedsforhold, fritidsforhold og venskaber m.v. [...] For at sikre, at undersøgelsen

ikke trækker unødigt ud, foreslås det, at den børnefaglige undersøgelse skal afsluttes senest 4 måneder efter, at kommunalbestyrelsen bliver opmærksom på, at et barn eller en ung kan have behov for særlig støtte. Det foreslås, at kommunalbestyrelsen ligesom i dag vil skulle inddrage de fagfolk, som allerede har viden om barnets, unges og familiens eller de kommende forældres forhold. Kommunen vil således skulle inddrage f.eks. sundhedsplejersker, pædagoger, psykologer, lærere, SSP-medarbejdere eller andre, der har viden om barnet, den unge, familien eller de kommende forældre. Det vil også kunne være relevant at indhente særlig faglig viden, eksempelvis via henvendelse til den nationale videns- og specialrådgivningsorganisation (VISO) hvis barnet, den unge eller én af forældrene har en funktionsnedsættelse. Kommunen vil endvidere ligesom i dag have pligt til at lade barnet eller den unge undersøge af en læge eller en autoriseret psykolog, hvis det er nødvendigt. Kommunen vil samtidig, ligesom i dag, have mulighed for at iværksætte en psykologisk undersøgelse af forældremyndighedsindehaveren eller de kommende forældre, hvis kommunen vurderer, at det er nødvendigt. Undersøgelsen vil i givet fald skulle foretages af en autoriseret psykolog, der er underlagt Psykolognævnets tilsyn og tilsynsforanstaltninger og de særlige pligter for autoriserede psykologer, som følger af psykologloven.

En børnefaglig undersøgelse vil skulle resultere i en begrundet stillingtagen til, om der er grundlag for at iværksætte støtte. Hvis der er iværksat støtte sideløbende med, at undersøgelsen gennemføres, vil der endvidere skulle tages stilling til, om denne støtte skal videreføres, ændres eller ophøre. Undersøgelsen vil desuden skulle indeholde oplysninger om, hvordan barnet eller den unge og forældremyndighedsindehaveren stiller sig til støtten, og om de forhold i familien eller omgivelserne, som kan bidrage til at klare vanskelighederne. Det foreslås samtidig, at kommunen i sager, hvor der ikke tidligere er iværksat støttende indsatser eller en anbringelse under en børnefaglig undersøgelse skal sikre kontinuitet og stabilitet i sagsbehandlingen for barnet eller den unge ved, at de væsentligste møder med barnet eller den unge som udgangspunkt afholdes med deltagelse af to børne- og ungerådgivere. Såvel børnefaglig undersøgelse som afdækning vil så vidt muligt skulle gennemføres i samarbejde med barnet eller den unge og forældremyndighedsindehaveren eller de kommende forældre, sådan som det også er tilfældet i dag ved en børnefaglig undersøgelse.”

Der nævnes ikke længere i bestemmelsen bestemte punkter, der skal belyses, og der gælder heller ikke et fast krav om en børnesamtale. Men undersøgelsen skal fortsat være afsluttet indenfor 4 måneder, og undersøgelsen er fortsat et krav for iværksættelse af anbringelse, idet den ligesom hidtil kan iværksættes sideløbende, hvis der foreligger særlige omstændigheder.

Som noget nyt indføres et krav om, at der i bestemte situationer skal laves *en undersøgelse af søskende*. Efter lovens § 21 skal kommunen ligesom i dag vurdere, om der skal foretages en undersøgelse af eventuelle andre børn og unge i familien. Men efter barnets lov skal kommunen efter bestemmelsens stk. 2, gennemføre en børnefaglig undersøgelse af søskende i husstanden under 15 år, hvis et barn anbringes på grund af omsorgssvigt eller overgreb. Det fremgår af de specielle bemærkninger til stk. 2, at:

”anbringes et barn eller en ung uden for hjemmet, og [er] anbringelsen begrundet i utilstrækkelig omsorg for eller behandling af barnet eller den unge eller overgreb, som barnet eller den unge har været udsat for, skal kommunalbestyrelsen iværksætte en børnefaglig undersøgelse af eventuelle søskende i husstanden under 15 år, jf. dog stk. 3. Den foreslåede ordning vil betyde, at hvis et barn eller en ung anbringes uden for hjemmet på grund af eksempelvis omsorgssvigt, vil kommunen have pligt til at iværksætte en børnefaglig undersøgelse af eventuelle hel-, halv- og stedsøskende i husstanden, som er under 15 år”.

3.4 Rådgivning, tidligt forebyggende indsatser - og støttende indsatser

Reglerne om rådgivning og tidligt forebyggende indsatser, der hidtil har været at finde i servicelovens § 11, står i barnets lov § 28 – 31, og svarer nogenlunde til de hidtil gældende regler. Bemærk, at reglerne i servicelovens §§ 49 a og b om udveksling af oplysninger i det tidligt forebyggende arbejde overføres til lov om retssikkerhed og administration på det sociale område (se om følgeloven nedenfor). Bemærk også, at det fremgår af § 32, stk. 2, at en afgørelse om støttende indsatser skal angive indsatsens *formål og forventede varighed*. Dette hænger bl.a. sammen med de nye regler om planer og opfølgning og kommer til at stille nye krav til formuleringen af afgørelser, som barnet, der er fyldt 10 år, har ret til at få, blive hørt over og klage over – ligesom forældrene. Her bliver det vigtigt at arbejde med skriftligheden – at formulere formål og forventet varighed af indsatsen, så barnet – og forældrene - føler sig hørt og forstår det (forventet varighed er netop kun forventet – ikke en udløbsdato).

I § 32 findes reglen om *støttende indsatser*. Det fremgår af de specielle bemærkninger til bestemmelsen, at den er:

”[...] en ny bestemmelse om frivillige støttende indsatser, der vil adskille sig på flere væsentlige punkter fra den nuværende § 52 i serviceloven om foranstaltninger, som den vil erstatte. Den foreslåede ordning vil ikke ændre på de indholdsmæssige krav til, hvornår der vil skulle træffes afgørelse om støtte. Det vil således ligesom i dag være et krav, at indsatsen er af væsentlig betydning for et barns eller den unges særlige behov for støtte. Bestemmelsen vil altså ligesom i dag være målrettet børn og unge med behov for mere intensiv eller længerevarende støtte, end hvad der kan gives som led

i den tidligt forebyggende indsats. Det vil også ligesom i dag som udgangspunkt være et krav, at forældremyndighedsindehaveren samtykker til indsatsen, ligesom barnet eller den unge vil skulle inddrages, jf. den foreslåede indsatsbestemmelse i kapitel 4.

Den foreslåede ordning vil betyde, at kommunalbestyrelsen vil skulle vælge den eller de indsatser, som bedst vil kunne imødekomme barnets eller den unges særlige behov for støtte. Hjælp og støtte vil således altid iværksættes med henblik på at sikre barnets eller den unges bedste, jf. formålsbestemmelsen i den foreslåede § 2. Det vil samtidig følge af forvaltningsretlige grundsætning om egnethed, at kommunalbestyrelsen skal sikre, at afgørelsen som middel er egnet til at opnå målet. Kommunalbestyrelsen vil i lighed med i dag skulle lægge vægt på sagens forhold og kompleksitet, herunder om behovet for hjælp og støtte er helt eller delvist begrundet i nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne hos barnet eller den unge. I den forbindelse vil kommunalbestyrelsen endvidere skulle overveje, om der ud over eventuelle støtteindsatser efter kapitel 4 også vil være behov for at iværksætte handicapkompenserende indsatser efter kapitel 8. Det foreslås, at afgørelsen skal angive formålet med indsatsen og den forventede varighed. Den foreslåede ordning vil betyde, at kommunalbestyrelsen i sin afgørelse om støttende indsatser vil skulle angive det overordnede formål med den eller de valgte indsatser. Et eksempel kunne være en afgørelse om praktisk og pædagogisk hjælp i hjemmet med det overordnede formål at styrke barnets eller den unges trivsel ved at hjælpe forældrene med at skabe struktur i børnenes hverdag og støtte forældrene i at sætte grænser.

Det konkrete mål for indsatsen vil skulle fastsættes i samarbejde med barnet eller den unge og forældrene i barnets plan. Der henvises til punkt 3.12.1.-3.12.3. Den foreslåede ordning vil endvidere betyde, at kommunalbestyrelsens afgørelse skal indeholde en angivelse af, hvor længe indsatsen forventes at vare. Det vil sige, at kommunen i forbindelse med iværksættelsen af støtten skal tage stilling til, om indsatsen forventes at skulle være af kortere eller længere varighed. Det foreslås videre, at støttende indsatser vil kunne iværksættes på baggrund af en afdækning eller udredning af barnets eller den unges situation eller sideløbende hermed. Kommunalbestyrelsen vil altså ikke, som i dag, som udgangspunkt skulle iværksætte støtte efter gennemførelse af en børnefaglig undersøgelse eller hvad der svarer hertil, idet en mere afgrænset afdækning vil kunne være tilstrækkeligt grundlag, når der ikke er tale om meget alvorlige og komplekse sager, hvor der kan være behov for en anbringelse. Formålet er at sikre, at barnet eller den unge og familien vil få hurtigere hjælp end i dag, og at kommunerne ikke bruger unødige ressourcer på langvarige og omfangsrige undersøgelser, når det ikke står mål med problemtyngden og indsatsens karakter.

Støtte vil dog også kunne iværksættes på grundlag af en børnefaglig undersøgelse, der kommer hele vejen rundt om barnets eller den unges situation. Det vil f.eks. kunne være tilfældet i en situation, hvor kommunen indledningsvis har vurderet, at der er tale om en så alvorlig sag, at en anbringelse vil kunne være relevant, og derfor har iværksat en børnefaglig undersøgelse, jf. den foreslåede § 20. På baggrund af undersøgelsen har kommunen imidlertid vurderet, at der ikke er grundlag for en anbringelse af barnet men behov for f.eks. intensiv familiebehandling under et døgnophold for barnet og forældrene. Det vil også kunne være tilfældet i en situation, hvor barnet anbringes uden for hjemmet, og der vurderes at være behov for supplerende støtte til barnet eller forældrene under anbringelsen.

[...] Kommunalbestyrelsens afgørelse vil være omfattet af de almindelige forvaltningsretlige regler om partshøring og klagevejledning m.v., ligesom kommunen vil have ansvar for at sikre, at sagen er tilstrækkeligt oplyst til, at der kan træffes afgørelse, jf. § 10 i den sociale retssikkerhedslov. Hvis der iværksættes støttende indsatser sideløbende med afdækningen eller den børnefaglige undersøgelse, skal kommunalbestyrelsen i forbindelse med opfølgningen på barnets trivsel og udvikling, jf. den foreslåede § 95, tage stilling til, om afdækningen eller undersøgelsen giver anledning til at justere indsatsen.

3.6. [...] Det foreslås, at kommunalbestyrelsen kan iværksætte hjælp inden for følgende typer af støttende indsatser: 1) Ophold i dagtilbud, fritidshjem, ungdomsklub, uddannelsessted el.lign., 2) praktisk, pædagogisk eller anden støtte i hjemmet, 3) udpegning af en fast kontaktperson for barnet eller den unge eller for hele familien, 4) formidling af praktiktilbud hos en offentlig eller privat arbejdsgiver for den unge og i den forbindelse udbetaling af godtgørelse til den unge, 5) familiebehandling eller behandling af barnet, den unge, 6) familieanbringelse i form af et døgnophold for både forældremyndighedsindehaveren, barnet eller den unge og andre medlemmer af familien i en almen plejefamilie, i en forstærket plejefamilie, i en specialiseret plejefamilie, på et børne- og ungehjem, jf. § 43, eller i et botilbud, jf. § 107 i lov om social service, 7) støtteophold i en almen plejefamilie, i en forstærket plejefamilie, i en specialiseret plejefamilie eller i en netværksplejefamilie eller i et børne- og ungehjem, jf. § 43, og 8) anden hjælp, der har til formål at yde rådgivning, behandling og praktisk og pædagogisk støtte.

[...] I dag indgår frivillig anbringelse i opstillingen af foranstaltninger, der kan gives efter servicelovens § 52 på lige fod med andre, langt mindre indgribende og intensive tilbud. Formålet med at udskille anbringelsesreglerne fra de øvrige indsatser vil være at give mulighed for at tilpasse kravene til sagsoplysning ved støttende indsatser, jf. ovenfor, så de bedre afspejler intensiteten i støtten, uden det går ud over de særligt

høje krav til grundig udredning, der nødvendigvis må gælde ved en anbringelse uden for hjemmet af hensyn til retssikkerheden for barnet eller den unge og forældrene.

Den foreslåede ordning vil også indebære en justering af rækkefølgen i opstillingen af typer af indsatser i forhold til, hvad der i dag gælder efter servicelovens § 52, stk. 3, så opstillingen bedre vil afspejle intensiteten af de forskellige indsatstyper. En klarere og mere naturlig opbygning vil gøre bestemmelsen lettere at forstå og anvende hensigtsmæssigt. Det vil ikke betyde, at kommunen vil skulle have afprøvet mindre indgribende tilbud som f.eks. en kontaktperson, før der iværksættes mere indgribende tilbud i form af f.eks. døgnophold for hele familien. Der vil altid skulle vælges den rette og nødvendige indsats, som kan imødekomme barnets eller den unges behov. Det vil således ligesom i dag gælde, at indsatsen ikke bør være så lidt indgribende, at den ikke er tilstrækkelig til at opnå målet, eller at den senere viser sig ikke at have effekt. Samtidig bør det altid sikres, at indsatsen ikke er så indgribende, at den har større bivirkninger end fordele for barnet eller den unge.

Den foreslåede ordning vil også medføre nogle ændringer i terminologien, der har til formål gøre reglerne lettere at forstå i nutidig kontekst og gøre op med stigmatiserende sprogbrug. Det foreslås således bl.a. at anvende betegnelsen 'støttende indsatser' i stedet for 'foranstaltninger'. Det vil også understrege sammenhængen til den tidligere forebyggende indsats. Tilsvarende vil indsatstypen døgnophold for familien fremover betegnes en familieanbringelse for at tydeliggøre, at det er en meget intensiv indsats for hele eller dele af familien. En familieanbringelse vil ikke være en anbringelse af barnet eller den unge efter lovens kapitel 5 og vil derfor ikke være omfattet af de særlige regler om bl.a. hjemgivelse og samvær m.v., der særskilt knytter sig til en anbringelse.

[...] Det foreslås, at kapitlets femte afsnit omhandler økonomisk støtte. Den foreslåede ordning vil være en videreførelse af regler om økonomisk støtte til forældrene, som i dag er fastsat i servicelovens § 11, stk. 4-6, § 52 a og § 71, stk. 9. Ved at samle reglerne her sikres mere overskuelighed og en tydeligere sammenhæng til øvrige hjælp og støtte til familierne. I sager vedrørende børn og unge med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller en langvarig eller kronisk lidelse bør kommunalbestyrelsen endvidere være opmærksom på, om der kan være grundlag for at tilbyde økonomisk støtte i form af hjælp til dækning af nødvendige merudgifter efter § 86. Det foreslås, at kapitlets sjette, syvende, ottende og niende afsnit omhandler støttende indsatser uden samtykke, forældreplæg, børne- og ungeplæg samt lægelig behandling uden samtykke.

Afsnittene vil skulle omfatte regler om støtte uden samtykke, forældre- og børne- og unge plæg samt lægelig behandling uden samtykke, der i dag er fastsat i servicelovens

§§ 56, 57 a og b, og 63. Den foreslåede ordning vil samle regler, der vil give adgang til at iværksætte støtte og behandling uden samtykke fra forældremyndighedsindehaver i sager om børn og unge, der typisk bor hjemme hos forældrene, og hvor der er behov for en mere insisterende tilgang for at hindre, at problemerne vokser sig så store, at det bliver nødvendigt at fjerne barnet. Ved at placere disse bestemmelser efter hinanden i naturlig forlængelse af de frivillige indsatser vil det blive tydeligere, hvordan bestemmelserne både hænger sammen med og adskiller sig fra de frivillige indsatser. Formålet med den foreslåede ordning er at understøtte en mere overskuelig og forståelig lov.

[...] Den foreslåede ordning vil således indebære, at støttende indsatser i form af f.eks. familiebehandling, kontaktperson eller andre typer af støttende indsatser efter den foreslåede nye indsatsbestemmelser, der vil blive iværksat uden samtykke, enten særskilt eller i forbindelse med et forældre- eller børne- og ungepålæg, vil kunne iværksættes på baggrund af en afdækning eller børnefaglig undersøgelse eller sideløbende hermed. Det vil være en ændring i forhold til i dag, hvor der som udgangspunkt skal være gennemført en børnefaglig undersøgelse, inden der træffes afgørelse om støtte uden samtykke, med mindre særlige forhold taler for, at der iværksættes foreløbig støtte sideløbende med undersøgelsen.

Kommunalbestyrelsen vil altid være forpligtet til at oplyse sagen i tilstrækkelig grad til, at der kan træffes afgørelse, jf. § 10 i den sociale retssikkerhedslov. Det bl.a. betyde, at sagen skal være tilstrækkeligt oplyst til, at kommunalbestyrelsen kan vurdere, om de materielle betingelser for iværksættelse af støttende indsatser uden samtykke er opfyldt. Forvaltningslovens regler om partshøring og klagevejledning m.v. vil ligeledes skulle overholdes, og kommunen vil så vidt muligt skulle inddrage barnet eller den unge og forældrene i overensstemmelse med de grundlæggende principper i kapitel 2.

Ved afgørelsen vil kommunalbestyrelsen skulle iagttage proportionalitetsprincippet. Dvs. at der vil skulle være et rimeligt forhold mellem indsatsen og det formål, der søges opnået, så indsatsen ikke er hverken mere eller mindre indgribende end nødvendigt. Den foreslåede ordning vil ikke i øvrigt medføre ændringer i forhold til de nuværende regler. Der vil således gælde de samme materielle betingelser for at afgørelserne, som i dag, ligesom det den hjælp, der vil kunne iværksættes eller pålægges, vil være den samme som i dag.”

Iværksættelse af støttende indsatser vil altså ske efter samme kriterier som efter de hidtil gældende regler, men der stilles ikke et fast krav om en børnefaglig undersøgelse, en børnesamtale eller en handleplan forud for afgørelsen. Disse krav er erstattet af krav om en afdækning og om inddragelse

af barnet – og forældrene. Der vil heller ikke skulle følges op på indsatsen med faste tidsintervaller som efter de gældende regler, idet der i stedet vil skulle tages konkret stilling til plan- og opfølgingsbehovet. Se om planer og opfølgning nedenfor.

Reglerne om behandlingsgaranti for børn og unge med stofmisbrug (§ 33), økonomisk støtte (§§ 35 – 36) støttende indsatser uden samtykke (§ 37), forældre pålæg (§ 38), børne- og unge pålæg (§ 39) og børne- og ungeudvalgets kompetence i forhold til lægelig undersøgelse og behandling uden samtykke (§ 40) svarer indholdsmæssigt til de hidtil gældende bestemmelser herom. Det samme gælder reglerne om børnehuse (§ 124) og reglerne i kapitel 15 om dømt unge og unge i risiko for at begå kriminalitet. I § 127 videreføres således reglerne om koordinator, plan og uddannelses- og beskæftigelsesmål ved ungdomssanktion, og i § 130 videreføres de hidtil gældende regler om netværkssamråd for unge, der er mistænkt for at have begået alvorlig kriminalitet. I § 131 videreføres reglerne om udslusningstilbud til unge, der har afsonet frihedsstraf, været varetægtsfængslet eller anbragt i varetægtssurrogat.

4. Anbringelse

4.1. Generelt

Mange af de hidtil gældende regler om anbringelse af børn og unge uden for hjemmet opretholdes med barnets lov, herunder kriterierne for anbringelse med og uden samtykke og børne- og ungeudvalgets kompetence i sager uden samtykke (§§ 46, 47), genbehandling af sager uden samtykke (§ 50), kommunens opgaver under anbringelsen (§ 52) retten til støtteperson (§ 53), børne- og ungeudvalgsbehandlingen i sager uden samtykke, samt reglerne om fuldbyrdelse, foreløbige afgørelser, klage og domstolsprøvelse (§ 139 - 151).

4.2. Anbringelse af ufødt barn

Med § 49 gives dog hjemmel til, at børne- og ungeudvalget i helt særlige tilfælde kan træffe afgørelse om *anbringelse af det ufødte barn umiddelbart efter fødslen* uden samtykke fra de kommende forældre, når det er en åbenbar risiko for, at det ufødte barns sundhed eller udvikling vil lide alvorlig skade i tiden efter fødslen på grund af de kommende forældres manglende evner eller ressourcer til at yde tilstrækkelig omsorg for eller behandling af barnet. Afgørelsen kan tidligst træffes 3 måneder før kvindens terminsdato.

Det fremgår af de specielle bemærkninger til denne bestemmelse, at:

”De grundlæggende betingelser for at anbringe et kommende barn efter den foreslåede § 49 vil være de samme, som følger af den foreslåede § 47, dog således at der tages hensyn til, at afgørelse om anbringelse uden samtykke træffes inden barnets fødsel. Således vil der skulle tages højde for, at der er tale om en meget indgribende afgørelse, der træffes på et ikke fuldstændigt oplyst grundlag, da der i sagens natur

hverken foreligger oplysninger om barnet eller om forholdet mellem barnet og forældrene. Dette vil indebære, at der vil blive stillet meget store krav til grundlaget for afgørelsen, og det vil skulle sikres, at Danmarks forpligtelser i forhold til barnets bedste og retten til familieliv efter FN's konvention om barnets rettigheder og Den Europæiske Menneskerettighedskonvention overholdes. Der henvises til de almindelige bemærkninger, punkt 5.1 og 5.2. En afgørelse efter den foreslåede § 49 vil kun kunne træffes, når der foreligger en ekstraordinær overbevisende begrundelse på grund af tungtvejende hensyn til barnets bedste.

Bestemmelsen vil navnlig kunne finde anvendelse i relation til børn, hvis forældre på grund af svære kroniske psykiske lidelser, svære personlighedsforstyrrelser eller betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne har en så begrænset forældreevne, at de aldrig vil kunne tage vare på barnet, heller ikke selv om der iværksættes omfattende støttende indsatser for at hjælpe forældrene med at varetage forældrerollen. Der vil også kunne være tale om forældre, der på grund af manglende forældreevne tidligere har fået et barn anbragt eller bortadopteret uden samtykke, navnlig hvis forældrene trods støtte ikke har udvist interesse for eller evne til at forbedre deres forældreevne. Dog vil kommunen altid skulle have overvejet alternative, mindre indgribende former for støtte f.eks. i form af familiebehandling af de kommende forældre eller familieanbringelse efter fødslen, inden der bliver truffet afgørelse om anbringelse af et spædbarn umiddelbart efter fødslen. Ligeledes vil en afgørelse efter den foreslåede § 49 kun kunne træffes, hvis manglende evner eller ressourcer hos de vordende forældre vurderes at ville udgøre en åbenbar risiko for, at det ufødte barns sundhed eller udvikling vil lide alvorlig skade efter fødsel, og problemerne ikke vil kunne løses inden barnets fødsel eller under dets kommende ophold i hjemmet. Anbringelse af en ældre søskende til det ufødte barn vil ikke automatisk føre til anbringelse af det endnu ufødte barn. Der skal således være tale om en ekstraordinær overbevisende begrundelse.

Efter den foreslåede bestemmelse vil det centrale kriterium for at kunne træffe afgørelse om, at et ufødt barn skal anbringes uden samtykke umiddelbart efter fødslen være, at der foreligger åbenbar risiko for alvorlig skade på det ufødte barns sundhed eller udvikling efter fødslen. Ved sundhed forstås i denne sammenhæng barnets kommende almentilstand, hvori indgår ikke blot helbredsmæssige forhold, men også andre forhold af betydning for barnets kommende trivsel. Begreberne "åbenbar risiko" og "sundhed eller udvikling" angiver, at der vil skulle tages hensyn til barnets fremtidige opvækstbetingelser. Behovet for at beskytte børn tilsiger, at der bør være mulighed for at gribe ind inden det tidspunkt, hvor barnet er skadet i en grad, der gør det meget vanskeligt at hjælpe. Det vil selvsagt ikke være en betingelse for anbringelse efter den foreslåede § 49, stk. 1, at der kan konstateres en allerede indtruffet alvorlig

skade. Med den foreslåede bestemmelse gøres det muligt i de helt særlige tilfælde, hvor ekstraordinære overbevisende grunde taler for det, at træffe afgørelse om anbringelse med eller uden samtykke af et ufødt barn samt om valg af barnets anbringelsessted. Der henvises til lovforslagets almindelige bemærkninger, punkt 3.8.

Det vil være de tilfælde, hvor der foreligger en åbenbar risiko for alvorlig skade på sundhed eller udvikling. En sådan åbenbar risiko vil efter omstændighederne kunne foreligge, hvis det på grund af de kommende forældres adfærd over for ældre søskende til det ufødte barn kan fastslås, at denne er helt ude af stand til at tage vare på barnet. Dette vil skulle ses i sammenhæng med den foreslåede § 20, hvori foreslås, at kommunalbestyrelsen i forbindelse med en undersøgelse af barnets eller den unges forhold skal vurdere, om der er behov for en undersøgelse af eventuelle andre børn i familien. Anbringelse af en ældre søskende til det ufødte barn vil ikke automatisk føre til anbringelse af det ufødte barn. Ved kommende forældre forstås den gravide kvinde og den, der efter børneloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 772 af 7. august 2019, anses som retlig forælder til barnet. Dette omfatter kvindens ægtefælle, medmindre denne efter børneloven ikke anses som forælder til barnet, og den mand eller kvinde, der har anerkendt faderskabet henholdsvis medmoderskabet til barnet på afgørelsestidspunktet. Derimod omfatter det ikke den mand eller kvinde, der er far eller medmor til barnet, men hvis forældreskab til barnet endnu ikke er fastslået. Endvidere omfatter det den mand eller kvinde, som ifølge moren er eller kan være far eller medmor til barnet. I vurderingen af, om der vil foreligge en situation, der er omfattet af § 49, stk. 1, vil det under graviditeten skulle vurderes, om de kommende forældre kan drage omsorg for barnet i tiden efter fødslen. Det centrale i vurderingen er, om de kommende forældres manglende evner eller ressourcer til at tilbyde tilstrækkeligt omsorg for eller behandling af det ufødte barn vil udgøre et faremoment ved barnets fødsel. Er de kommende forældre ikke i stand til at opfylde sine egne basale behov for f.eks. mad og behandling, vil det kunne udgøre en åbenbar risiko for, at barnets sundhed eller udvikling vil lide alvorlig skade. Der henvises endvidere til § 47, stk. 1, nr. 1, og til bemærkningerne hertil. En bestemt diagnose eller specifikke problemer hos de kommende forældre vil ikke i sig selv kunne begrunde en anbringelse uden samtykke. Det afgørende vil være, hvilken indflydelse en eventuel lidelse hos de kommende forældre vil have på det ufødte barns sundhed eller udvikling.

Kun hvis manglende evner eller ressourcer hos de kommende forældre vurderes at ville udgøre en åbenbar risiko for, at det ufødte barns sundhed eller udvikling vil lide alvorlig skade, og problemerne ikke vil kunne løses inden barnets fødsel eller under dets kommende ophold i hjemmet, vil betingelserne for anbringelse uden samtykke være opfyldt. Årsagen til, at de kommende forældre ikke har de nødvendige evner eller

ressourcer til at tilbyde tilstrækkelig omsorg for eller behandling af det endnu ufødte barn, vil kunne skyldes flere forhold. Der vil kunne være tale om manglende personlige ressourcer hos de kommende forældre som følge af for eksempel betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, forstyrrelser i personligheden eller andre psykiske lidelser samt eksempelvis alkohol-, stof- eller andet misbrug. Der vil kunne være tale om manglende evne til at sætte sig ind i det kommende barns behov eller en adfærd fra forælders side, der udelukkende er styret af pågældendes egne behov, hvorved barnet vil blive tilsidesat eller udsat for en ødelæggende omklamring, der vil forhindre barnet eller i at udvikle sig på normal vis. De kommende forældre vil også kunne mangle evne til at kunne stimulere barnet, skabe ro og tryghed eller sikre stabile og forudsigelige ydre rammer for barnet. De kommende forældres adfærd over for ældre søskende til det ufødte barn vil altid skulle indgå i vurderingen af, om betingelserne i den foreslåede § 49, stk. 1, er opfyldt. De kommende forældres adfærd over for ældre søskende til det ufødte barn vil kunne indikere, at de vil være helt ude af stand til at tage vare på barnet.

Når et barn anbringes, fordi forældrene ikke er i stand til at varetage omsorgen for barnet, vil barnets søskende eller kommende søskende i udgangspunktet også være i en sårbar situation i hjemmet. Uanset de kommende forældres adfærd over for ældre søskende, vil betingelserne for anbringelse efter den foreslåede § 49 kun være opfyldt, hvis manglende evner eller ressourcer hos de kommende forældre vurderes at ville udgøre en åbenbar risiko for, at det ufødte barns sundhed eller udvikling vil lide alvorlig skade, og problemerne ikke vil kunne løses inden barnets fødsel eller under dets kommende ophold i hjemmet. Der skal således være tale om en ekstraordinær overbevisende begrundelse. De kommende forældre vil i forbindelse med en afgørelse efter den foreslåede § 49 have de samme rettigheder og partbeføjelser som i øvrige sager om anbringelse uden samtykke. Dvs. forældrene vil skulle partshøres, have adgang til at se sagens akter og udtale sig over for børne- og ungeudvalget, før der træffes afgørelser jf. forslaget til §§ 140 og 142, og have ret til en bisidder og til gratis advokatbistand under hele sagens behandling.

En afgørelse om anbringelse uden for hjemmet uden samtykke truffet af børne- og ungeudvalget kan indbringes for Ankestyrelsen inden 4 uger efter, at de kommende forældre har fået meddelelse om afgørelsen, jf. forslaget til § 146. Hvis Ankestyrelsen ikke ændrer beslutningen om anbringelse af det kommende barn uden for hjemmet uden de kommende forældres samtykke, kan denne bede Ankestyrelsen om at indbringe sagen for retten. Der gælder en frist på 4 uger. Kommunalbestyrelsen skal altid tilbyde de kommende forældre gratis advokatbistand under en sag om anbringelse uden for hjemmet uden samtykke, jf. den foreslåede bestemmelse i § 140. Der vil i alle sager om anbringelse uden for hjemmet uden samtykke være behov for

et helt særligt fokus på at processen har været betryggende, og at processuelle garantier har været overholdt. Dette vil særligt gælde i sager om anbringelse uden samtykke inden fødslen, da der er tale om en indgribende afgørelse. Der henvises til lovforslagets almindelige bemærkninger, punkt 3.8. og 3.18. Det foreslås med stk. 2, at der kun kan træffes en afgørelse efter § 49, stk. 1, når der er begrundet formodning om, at problemerne ikke kan løses inden barnets fødsel eller ved barnets kommende ophold i hjemmet.

Hvis der er tale om kommende forældre med funktionsnedsættelser, bør det indgå i overvejelserne, om forældrene modtager den støtte og kompensation, som deres funktionsnedsættelse giver anledning til, herunder i forhold til forælderrollen, eller om der kan være behov for at iværksætte anden støtte efter reglerne i kapitel 4 eller og/eller handicapkompenserende støtte efter kapitel 8. Det er ikke en betingelse for anbringelse uden samtykke efter den foreslåede § 49, at kommunen først har afprøvet alternative former for støtte, herunder støttende indsatser i hjemmet. Kommunen vil dog altid skulle have overvejet alternative, mindre indgribende former for støtte, inden der blev truffet afgørelse om anbringelse af et spædbarn umiddelbart efter fødslen. Der henvises i den forbindelse til bemærkninger den foreslåede bestemmelse i § 51, stk. 1, nr. 2. Heraf fremgår, at bestemmelsen vil indebære, at det vil skulle fremgå eksplicit af indstillingen om anbringelse uden samtykke til børne- og ungeudvalget hvilke forhold hos forældremyndighedsindehaveren, kommunen har lagt særlig vægt på og hvorfor. Heri vil det skulle fremgå, hvorfor kommunen vurderer, at forældremyndighedsindehaveren ikke med støtte efter denne lov eller anden lovgivning vil være i stand til at varetage omsorgen for barnet eller den unge og tage hånd om barnets eller den unges særlige behov, herunder hvilke mindre indgribende støttetiltag som har været forsøgt eller som minimum overvejet. Er betingelserne i de foreslåede bestemmelser § 49, stk. 1 og 2, opfyldt, vil børne- og ungeudvalget kunne træffe afgørelse efter den foreslåede § 49, stk. 1. I situationer, hvor det ud fra det foreliggende materiale må forudses, at støttende indsatser i hjemmet ikke vil være tilstrækkelige til at sikre, at det ufødte barn får den fornødne omsorg og pleje, vil der derfor ud fra de eksisterende oplysninger kunne træffes afgørelse om anbringelse uden for hjemmet uden samtykke, og ekstraordinære overbevisende grunde taler for det.

En begrundet formodning om, at problemerne ikke vil kunne løses under barnets kommende ophold i hjemmet, vil f.eks. kunne foreligge, hvis de kommende forældre har andre børn eller unge i husstanden, som det har været nødvendigt at tvangsanbringe på grund af utilstrækkelig omsorg fra forældremyndighedsindehaverens side, og hvor det ud fra de foreliggende oplysninger om dennes aktuelle situation må forudses, at støttende indsatser i hjemmet ikke vil

være tilstrækkelige til at sikre, at det kommende barn får den fornødne omsorg og pleje.

Også i andre situationer, hvor det ud fra det foreliggende materiale må forudses, at forebyggende foranstaltninger i hjemmet ikke vil være tilstrækkelige til at sikre, at det kommende barn får den fornødne omsorg og pleje, vil der ud fra de eksisterende oplysninger kunne træffes afgørelse om anbringelse uden for hjemmet. Kommunen vil fortsat altid skulle have overvejet alternative, mindre indgribende former for støtte eksempelvis i form af behandling af de kommende forældre eller en familieanbringelse efter fødslen, inden der blev truffet afgørelse om anbringelse af et spædbarn umiddelbart efter fødslen. Det vil i hvert enkelt tilfælde skulle vurderes, om det er nødvendigt at indhente nye ekspertundersøgelser eller udtalelser til belysning af de vordende forældres omsorgs- eller forældreevne i forhold til det kommende barn, eller om det foreliggende materiale er tilstrækkeligt, til at der kan træffes afgørelse i sagen. Blandt indsatserne i den foreslåede bestemmelse i § 32, vil der altid skulle vælges den eller de støttende indsatser, som bedst kan løse de problemer og behov, der er afdækket gennem den børnefaglige undersøgelse efter den foreslåede bestemmelse i lovforslagets § 20. Det foreslås med stk. 3, at afgørelser efter stk. 1 tidligst kan træffes tre måneder før kvindens terminsdato. Der kan kun træffes en afgørelse efter § 49, stk. 1, når det må anses for godtgjort, at problemerne ikke kan løses inden barnets fødsel. Af hensyn hertil og til forældremyndighedshaverens mulighed for at løse problemerne inden barnets fødsel, foreslås det med § 49, stk. 3, at afgørelse tidligst kan træffes tre måneder før kvindens terminsdato. Formålet med den foreslåede § 49 er overordnet at sikre den tidligst mulige indsats og medvirke til at sikre kontinuerlig omsorg for barnet. I få helt særlige tilfælde vil det allerede inden barnets fødsel stå klart, at forældremyndighedshaverens situation bevirker, at der foreligger en åbenbar risiko det ufødte barns kommende sundhed og udvikling.

Bestemmelsen skal således sikre, at kommunalbestyrelsen har mulighed for at træffe afgørelser, der sikrer barnet en tryk base gennem en anbringelse, før barnet er født. Det betyder, at anbringelsen kan planlægges i god tid frem for at skulle træffes akut fra fødegangen. Ligeledes vil der være ordentlig tid til at finde den rigtige plejefamilie til barnet, så barnet kan få en tryk og stabil start på livet og undgå unødige skift. Det bemærkes, at det følger af den foreslåede bestemmelse i § 69, stk. 1, nr. 1, at kommunalbestyrelsen ved indstilling til børne- og ungeudvalget om anbringelse af et barn eller en ung uden for hjemmet efter den foreslåede § 49 skal overveje, om hensynet til kontinuitet og stabilitet i barnets eller den unges opvækst taler for, at barnet eller den unge gennem adoption får en ny familie, når det må antages, at barnet eller den unge vil være anbragt i en længere årrække.”

4.3. Venskabsfamilie under anbringelse i børne- og ungehjem

Reglerne om støtteperson under anbringelse er suppleret med regler om *venskabsfamilie* (§ 54) for børn og unge, der anbringes i børne- og ungehjem (tidligere opholdssteder og døgninstitutioner), idet kommunen så vidt muligt inden anbringelsen skal hjælpe barnet eller den unge med at finde en støtteperson *eller en familie i barnets eller den unges netværk*, som kan udpeges til at være dennes venskabsfamilie under anbringelsen. Er det ikke muligt forud for anbringelsen at finde en familie, *kan kommunen i samarbejde med en civilsamfundsorganisation* hjælpe barnet eller den unge med at finde en familie uden for barnets eller den unges netværk, som kan udpeges til at være dennes venskabsfamilie under anbringelsen.

Af de specielle bemærkninger til § 54 fremgår:

”Med en venskabsfamilie vil skulle forstås en familie, hvor barnet eller den unge, uden at være anbragt, vil kunne opleve, hvad det vil sige at være en del af en helt almindelig familie. Venskabsfamilien vil skulle være et trygt og rart fristed, som barnet kan besøge og som rækker ud til barnet, så barnet ikke oplever at stå alene. Tilbuddet skal gives til de børn og unge, der ønsker det og er i stand til det. Relationen vil skulle være båret af frivillighed og ønske om at skabe en varig relation, der kan vare ved også efter anbringelsen. I valget af venskabsfamilie vil kommunalbestyrelsen skulle lægge særligt vægt på venskabsfamiliens mulighed for at tilbyde nære og stabile voksenrelationer. Efter den foreslåede stk. 1, skal kommunalbestyrelsen vurdere, om det vil være muligt at vælge en venskabsfamilie i barnet eller den unges familie eller netværk. Kommunalbestyrelsen vil ved valg af en konkret venskabsfamilie altid skulle vælge den venskabsfamilie, som bedst vil kunne imødekomme barnets eller den unges behov. Barnet eller den unges behov for et trygt omsorgsmiljø, der tilbyder nære og kontinuerlige relationer til voksne vil skulle tillægges vægt også i forbindelse med valg af venskabsfamilie. Dette vil skulle sikre, at alle børn bliver tilbudt en venskabsfamilie i de tilfælde, hvor det vurderes at være mest hensigtsmæssigt at give dem mulighed for at profitere af de mere familiære rammer, som en sådan venskabsfamilie indebærer.

Kommunalbestyrelsens forpligtelse efter stk. 1 vil indebære at kommunalbestyrelsen skal tale med barnet eller den unge om, hvem i familien eller netværket, vedkommende har en særlig tillid til, og som de selv kunne forestille sig kunne være venskabsfamilie. Der vil være tale om en ret for barnet eller den unge til at kommunalbestyrelsen aktivt undersøger mulighederne for en venskabsfamilie i barnets eller den unges familie eller netværk. Det vil dels betyde, at der ikke vil være en pligt for barnet til at modtage en venskabsfamilie. Der vil derfor kunne være tilfælde, hvor barnet eller den unge ikke ønsker, at den eksisterende relation med en familie bliver formaliseret ved at udpege denne som venskabsfamilie. Endvidere vil det

betyde, at der ikke vil være pligt til at give barnet en venskabsfamilie fra dennes netværk, hvis årsagen hertil alene er, at det ikke er muligt for kommunen at finde en familie, som vurderes at være egnet til at være venskabsfamilie til barnet, eller hvis den eller de familier, som vurderes egnede, ikke ønsker at være venskabsfamilien for barnet eller den unge. Hvis barnet identificerer en venskabsfamilie i sit netværk, vil det skulle overvejes, om familien vil kunne udgøre en egnet venskabsfamilie i barnets eller den unges liv med positiv betydning for barnets eller den unges fremtidige udvikling.

Bestemmelsen i det foreslåede stk. 1, skal ses i tæt sammenhæng med den foreslåede § 53 om støtteperson til barnet eller den unge. Hvis kommunalbestyrelsen vurderer, at den identificerede venskabsfamilie vil være mest hensigtsmæssig for barnet eller den unge, vil venskabsfamilien i så fald, jf. også lovforslagets § 53, stk. 1, kunne træde i stedet for en støtteperson. Der henvises til bemærkningerne til § 53. Kommunalbestyrelsens forpligtelse vil bevirke, at der ikke vil være pligt til at give barnet en venskabsfamilie, hvis årsagen hertil alene er, barnet eller den unge ikke ønsker at få en venskabsfamilie. Forinden at barnet accepterer en mulig venskabsfamilie, vil det altid skulle overvejes, om familien vil kunne udgøre en egnet venskabsfamilie i barnets eller den unges liv med positiv betydning for barnets eller den unges fremtidige udvikling. Hvis dette er tilfældet vil der i samarbejde med barnet eller den unge og venskabsfamilien kunne udarbejdes en aftale om, hvordan kontakten vedligeholdes under anbringelsen. Der vil ikke være stillet krav om formaliserede møder mellem barnet eller den unge og venskabsfamilien, en bestemt mødefrekvens eller andet. Det vil være barnet eller den unge, støttepersonen og kommunalbestyrelsen, der skal aftale omfanget. Det foreslås med stk. 2, at er det ikke muligt forud for anbringelsen at finde en familie efter stk. 1, kan kommunalbestyrelsen hjælpe barnet eller den unge med at finde en familie uden for barnets eller den unges familie eller netværk, som kan udpeges til at være dennes venskabsfamilie under anbringelsen.

Den foreslåede bestemmelse vil bevirke, at hvis det ikke er muligt at finde en venskabsfamilie i barnets netværk efter den foreslåede § 54, stk. 1, vil kommunalbestyrelsen i samarbejde med en civilsamfundsorganisation have adgang til at kunne finde en mulig venskabsfamilie uden for barnets eller den unges netværk. Dette vil kunne foregå i samarbejde med civilsamfundet. Det vil i givet fald være op til kommunalbestyrelsen i den konkrete sag, at afgøre, hvilke civilsamfundsorganisationer som vil være relevante at samarbejde med i forbindelse med at finde en venskabsfamilie til et konkret barn eller en ung. Det foreslås med stk. 3, der er ny, at kommunalbestyrelsen kan efter behov dække venskabsfamiliens udgifter til telefon, transport og lignende.

4.4. Anbringelsesstederne

Også reglerne om *anbringelsesstederne* svarer i vidt omfang til de gældende, idet der dog i et vist omfang ændres på sprogbrugen og adgangen til netværkspleje udvides. Af de almindelige bemærkninger, pkt. 3.8.3. fremgår:

[..] "Det foreslås, at oplistningen af anbringelsessteder for børn og unge i servicelovens § 66 videreføres i kapitel 5 i nærværende forslag til barnets lov. Dog ændres "opholdssteder for børn og unge" og "døgninstitutioner" i servicelovens § 66, nr. 6 og 7, til "børn- og ungehjem", og som følge heraf ændres "kollegielignende opholdssteder" i servicelovens § 66, nr. 5, til "kollegielignende børne- og ungehjem". Ligeledes foreslås det, at præcisere, at børne- og ungehjem kan oprettes og drives som døgninstitutioner, herunder delvis lukkede døgninstitutioner, delvis lukkede afdelinger på døgninstitutioner, sikrede døgninstitutioner og særligt sikrede afdelinger eller som et opholdssted for børn og unge. Det foreslås videre, at formålet med indsatsen anbringelsessteder tydeliggøres således at det tydeligt fremgår, at formålet hermed er at varetage omsorg og sikre tryghed, trivsel og understøtte det anbragte barn eller den anbragte unges udvikling i gode sociale fællesskaber, læring, uddannelse, beskæftigelse og forebyggelse af kriminalitet. Det foreslås at udskifte det negativt ladet ord "aflastningsophold" i servicelovens § 55, stk. 2, med "støtteophold".

Med forslaget § 32, stk.1, nr. 7, anvendes således "støtteophold", som skal sikre, at børn ikke får det indtryk, at de er et problem, der skal løses. [...] Det foreslås, at kommunalbestyrelsens mulighed for at anbringe et barn eller en ung uden for hjemmet med samtykke videreføres i kapitel 5 i nærværende forslag til barnets lov. [...] Det foreslås videre, at kommunalbestyrelsen løbende vil skulle overveje, om den af hensyn til barnets eller den unges bedste, skal indstille til børne- og ungeudvalget at træffe afgørelse om en permanent anbringelse. Det vil skulle ske i sager, hvor barnet allerede er anbragt uden samtykke, i forbindelse med at spørgsmålet om videreførelse af anbringelsen skal behandles af børne- og ungeudvalget. Det foreslås at videreføre servicelovens bestemmelser om plejefamilier i §§ 55-58.

Med forslaget udvides samtidig mulighederne for at blive netværksplejefamilie, så barnet eller den unge kan blive anbragt i netværkspleje hos f.eks. sin støttepædagog eller andre, som barnet eller den unge har en tæt personlig eller familiemæssig tilknytning til. Det bliver desuden muligt at frasige sig økonomisk kompensation, hvis man som netværksplejefamilie ikke ønsker eller synes, de har behov for det. Det er en forudsætning for enhver netværksanbringelse, at kommunen vurderer, at det givne anbringelsessted har de nødvendige kompetencer til at varetage omsorgen for barnet."

4.5 Afgørelsen om anbringelse

En anbringelse vil fortsat kræve, at der er udarbejdet en *børnefaglig undersøgelse*, jf. ovenfor. Den kan som efter de gældende regler udarbejdes sideløbende med anbringelsen, når der foreligger særlige forhold (§ 46, stk. 3). En anbringelse udenfor hjemmet vil også stille krav, om at der er udarbejdet en *plan* for anbringelsen (§ 91, stk. 2 og 108, stk. 2). I sager med samtykke kan planen udarbejdes indenfor de første tre måneder af anbringelsen i modsætning til efter serviceloven, hvor planen skal være udarbejdet inden anbringelsen. Hvis en anbringelse sker uden samtykke, skal planen foreligge inden anbringelsen, idet den indgår i indstillingen til børne – og ungeudvalget.

Bemærk, at det er et krav efter § 46, stk. 1, sidste led, at anbringelsens *formål og forventede varighed fremgår af afgørelsen om anbringelse*. For så vidt angår opfølgning skal der ikke længere ske opfølgning med et fast halvårligt interval, idet der i stedet skal tages *konkret stilling til opfølgningsbehovet* (§§ 95, 96). Der skal dog i anbringelsessager fortsat gennemføres personrettet tilsyn med samtale med barnet eller den unge – med deltagelse af to børne- og ungerådgivere - hvert halve år. Opfølgningen skal ses *i sammenhæng med* dette personrettede tilsyn. Se om planer og opfølgning nedenfor.

4.6. Begrundelseskrav i forhold til søskende - og børne- og ungeudvalgets underretningspligt

Hvis en indstilling til børne- og ungeudvalget om anbringelse udenfor hjemmet er begrundet helt eller delvist i omsorgssvigt, vold eller overgreb, og forvaltningen ikke påtænker at indstille til børne- og ungeudvalget at barnets eller den unges søskende i husstanden under 15 år anbringes uden for hjemmet skal - efter § 51, stk. 3 - som noget nyt indeholde en begrundelse herfor ("Følg-eller-forklar-princippet").

Begrundelsen skal indeholde en beskrivelse af, hvilken støtte som igangsættes for barnets søskende og familien (se § 51, stk. 3). Hvis børne- og ungeudvalget finder, at begrundelsen for ikke at anbringe en eller flere søskende under 15 år giver anledning til bekymring for, om konkrete søskende får tilstrækkelig hjælp og støtte, skal børne- og ungeudvalget underrette Ankestyrelsen (se § 51, stk. 4).

Det fremgår af bemærkningerne til § 51, at:

"Med søskende vil skulle forstås hel-, halv- og stedsøskende under atten år i husstanden. Fraskilte familier, hvor der kan være hel- og halvsøskende, der bor hos den anden forælder, hvor der ikke er anbragte søskende, vil ikke være omfattet af den foreslåede bestemmelse. Når et barn anbringes, fordi forældrene ikke er i stand til at varetage omsorgen for barnet, vil barnets søskende i udgangspunktet også være i en sårbar situation i hjemmet. Den foreslåede bestemmelse vil skulle sikre, at søskende

til anbragte børn, som er en del af husstanden ikke risikerer ikke at modtage den fornødne hjælp. Den foreslåede bestemmelse vil betyde, at indstillingen efter § 51 i sager om anbringelse uden samtykke med baggrund i omsorgssvigt fra forældrene, hvor kommunalbestyrelsen vælger ikke at anbringe alle børn under femten år i en søskendeflok, vil skulle indeholde en begrundelse herfor. Indstillingen vil ligeledes skulle indeholde en beskrivelse af, hvilken støtte som igangsættes for de resterende søskende og familien. Dette skal medvirke til, at forældre, der med den rette hjælp og støtte kan blive i stand til at varetage omsorgen for deres børn, eller som har behov for hjælp til at håndtere deres situation, også får hjælp hertil. De forebyggende indsatser vil altid skulle ske ud fra en konkret og individuel vurdering af det enkelte barns behov.

Det foreslås med stk. 4, der er ny, at finder børne- og ungeudvalget, at begrundelsen efter den foreslåede bestemmelse i § 51, stk. 3, for ikke at anbringe én eller flere søskende giver anledning til en bekymring for, om konkrete søskende får tilstrækkelig hjælp og støtte, skal børne- og ungeudvalget underrette Ankestyrelsen. [...] Hvis man som fagperson har indgivet en underretning om et barn eller en ung til den kommunale forvaltning, men har en oplevelse af at kommunen ikke iværksætter støttende indsatser m.v., eller at barnet eller den unge ikke får tilstrækkelig hjælp, kan der underrettes direkte til Ankestyrelsen. Denne forpligtelse vil forsat gælde efter den foreslåede bestemmelse i § 152. Med den foreslåede bestemmelse vil børne- og ungeudvalget skulle underrette Ankestyrelsen, hvis begrundelsen for ikke at anbringe én eller flere søskende giver anledning til en bekymring for, om konkrete søskende får tilstrækkelig hjælp og støtte. Bestemmelsen vil bevirke, at børne- og ungeudvalget får en klar forpligtelse i sager, hvor de er bekymrede.

Ankestyrelsen kan efter den foreslåede bestemmelse i § 151 og i overensstemmelse med gældende ret, vælge at benytte sin kompetence til at gå ind i sagen af egen drift og beslutte, at et barn eller en ung skal anbringes uden for hjemmet, eller at en kommune skal tage andre initiativer over for barnet eller den unge og familien. Den foreslåede bestemmelse vil ikke ændre i Ankestyrelsens egendriftskompetence. Ankestyrelsen vil fortsat kun kunne træffe afgørelse i en sag, hvis sagen er tilstrækkeligt oplyst. Formålet med de foreslåede bestemmelser i § 51, stk. 1-3, er at få en større gennemsækelighed med hensyn til afgørelsesgrundlaget samt en større ensartethed ved at der opstille basale krav til indstillingen om en tvangsmæssig anbringelse i lighed med reglerne efter gældende ret. Krav til indstillingen skal også være med til at højne kvaliteten i sagsbehandlingen, således at en indstilling giver det bedst mulige grundlag for at træffe afgørelsen. Formålet med den foreslåede bestemmelse i § 51, stk. 4, er at indføre et følg-eller-forklar-princip i sager om anbringelse uden samtykke med baggrund i omsorgssvigt fra forældrene, som

indebærer, at hvis kommunalbestyrelsen vælger ikke at indstille til børne- og ungeudvalget at anbringe alle børn under femten år i en søskendeflok, skal kommunalbestyrelsen forklare baggrunden herfor. Bestemmelsen skal bidrage til at undgå, at søskende til anbragte børn ikke modtager den fornødne hjælp”.

Bemærk, at reglen alene gælder for indstillinger til børne- og ungeudvalget, hvor der er søskende under 15 år i husstanden – børn, der er større, må antages at have større muligheder for at handle i forhold til omsorgssvigt. Bemærk også, at søskende ikke bliver part i sagen med partsrettigheder efter § 3.

Endelig indføres det som noget nyt i § 142, stk. 6, at kommunen skal underrette Ankestyrelsen, hvis børne- og ungeudvalget ikke træffer afgørelse i overensstemmelse med kommunens indstilling om anbringelse uden samtykke efter § 47 eller om opretholdelse af en anbringelse efter § 67, og der ved *afgørelsen ikke er enstemmighed i udvalget*. Er barnet eller den unge allerede anbragt, opretholdes anbringelsen under Ankestyrelsens behandling af sagen.

4.7. Ændring af anbringelsessted og hjemgivelse

I forhold til ændring af anbringelsessted ændres ikke på reglerne om, at der er tale om en selvstændig afgørelse, som kræver samtykke fra forældremyndighedsindehaver(ne) og barnet eller den unge, der er fyldt 12 år (§ 98). Der ændres heller ikke på reglerne om, at anbringelsesstedet skal høres inden afgørelse om ændring af anbringelsesstedet.

Reglerne om hjemgivelse videreføres også. Det kommer dog til at fremgå direkte af § 100, stk. 1, sidste punkt, at det i vurderingen af, om et barn eller en ung skal hjemgives, skal indgå, om hjemgivelsen vil være til barnets bedste.

Plejefamilie, støtteperson eller venskabsfamilie for et barn under 10 år vil kunne anmode Ankestyrelsen om en vurdering af kommunens afgørelse om ændret anbringelsessted (§ 98) og om hjemgivelse (§ 101). Det fremgår af de specielle bemærkninger til § 101, at:

”Ordningen vil konkret bestå i, at plejeforældre, støtteperson eller venskabsfamilie til et barn under 10 år kan bede Ankestyrelsen om en uvildig vurdering, hvis kommunalbestyrelsen træffer afgørelse om hjemgivelse, og barnet giver udtryk for ikke at være enig i dette, eller plejeforældre, støtteperson eller venskabsfamilie vurderer, at afgørelsen ikke er til barnets bedste. Af hensyn til at hindre unødige skift for barnet vil en anmodning om Ankestyrelsens vurdering af afgørelsen efter § 101 blive tillagt opsættende virkning, jf. § 2, nr. 21, i det samtidigt fremsatte følgelovforslag. Det vil sige, at hjemgivelsen af barnet sættes i bero, indtil Ankestyrelsen har behandlet sagen. Formålet med forslaget er at styrke hensynet til

barnets behov for kontinuitet i opvæksten i og med, at der sikres flere øjne på sagen og en uvildig vurdering i de tilfælde, hvor barnet endnu ikke har en alder, så barnet selvstændigt kan udøve partsbeføjelser. Forslaget skal desuden sikre, at børn, der er anbragt uden for hjemmet, ikke bliver hjemgivet af årsager, som ikke er barnets bedste, f.eks. udelukkende på grund af økonomiske hensyn, ligesom det vil kunne være relevant i sager, hvor f.eks. plejefamilier oplever, at deres plejebarn hjemgives som følge af samarbejdsproblemer med kommunen.

Udgangspunktet vil være, at en anmodning fra plejeforældrene, støttepersonen eller venskabsfamilien efter den foreslåede bestemmelse sker på barnets vegne. Det vil sige, at det som udgangspunkt må lægges til grund, at baggrunden for anmodningen er, at barnet har givet udtryk for ikke at være enig i kommunalbestyrelsens afgørelse om hjemgivelse. Dog vil der kunne være tilfælde, hvor barnets alder, modenhed eller funktionsevne betyder, at barnet ikke selv kan udtrykke sin holdning til afgørelsen, eller ikke er i stand til at vurdere, om en hjemgivelse er til barnets eget bedste. Derfor vil det ikke være et krav, at barnet skal være imod kommunens afgørelse om hjemgivelse. Barnets holdning bør imidlertid indgå i Ankestyrelsens vurdering af sagen, og afgørelsen om hjemgivelse vil således altid skulle ses i forhold til hensynet til barnets bedste. Ankestyrelsen bør således være opmærksom på, at anmodningen ikke alene bør være begrundet i rent personlige hensyn for plejefamilien, støttepersonen eller venskabsfamilien. Ankestyrelsen bør i den forbindelse også være særligt opmærksom på de konkrete forhold i den enkelte sag, herunder barnets støttebehov og eventuelle funktionsnedsættelser hos barnet eller forældrene. Ankestyrelsen vil skulle behandle en anmodning efter § 101, efter reglerne i den foreslåede bestemmelse i § 153.”

Anmodningen har altså som udgangspunkt opsættende virkning efter § 72, stk. 7, i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område (følgforslagets § 2, nr. 21). Det vil sige, at anbringelsesstedet ikke kan ændres/hjemgivelsen ikke gennemføres, før Ankestyrelsen har foretaget sin vurdering. Undtagelsen i § 72, hvorefter kommunen hvis særlige forhold gør det påkrævet, kan træffe afgørelse om at iværksætte afgørelsen om ændring af anbringelsessted eller hjemgivelse straks – kommer dog også til at gælde disse sager, og også reglen om, at en sådan straks-afgørelse ikke kan indbringes for anden administrativ myndighed.

Anmodningen aktiverer Ankestyrelsens forpligtelse til at undersøge sagen. Af lovens § 153 følger, at Ankestyrelsens vurdering svarer til vurderingen i lov om retssikkerhed og administration på det sociale områdes § 52 a, stk. 1 – dvs. at det er i første omgang en vurdering, der foretages uden medlemmer, og det kan så vurderes, at den skal mødebehandles. Ankestyrelsens behandling kan gå ud på, at sagen ikke giver Ankestyrelsen anledning til at foretage sig yderligere, hjemvisning eller

ophævelse af den afgørelse, der er anmodet om en vurdering af i et omfang svarende til den egen drift-undersøgelseskompetence, som Ankestyrelsen har efter de gældende regler.

4.8. Samvær og kontakt

I forhold til samvær og kontakt indføres nogle nye rettigheder for barnet og den unge, der er anbragt. For det første fremgår af lovens § 103, stk. 1, at barnet har ret til, at kommunen inddrager barnets eller den unges holdning til *rammer, omfang og sted* for samvær og kontakt. For det andet får barnet eller den unge efter § 103, stk. 2, ret til at anmode om, at samværet alene kan foregå med tilstedeværelse af en støtteperson til barnet (i øvrigt opretholdes reglerne om samtykke til støttet samvær) og til at anmode om *suspension af samvær i op til 8 uger*, hvilket kommunen vil kunne fastsætte uden inddragelse af børne- og ungeudvalget. Se ovenfor under barnets anmodningsrettigheder. Se ovenfor om barnets anmodningsrettigheder.

Endelig bliver det præciseret i § 103, stk. 4, at kommunen – under hensyntagen til barnets eller den unges bedste – skal understøtte, at forældrene kommer til at spille en *positiv rolle i barnets eller den unges liv*. Herudover videreføres de hidtil gældende regler om samvær og kontakt.

4.9. Forældre støtte

De hidtil gældende regler om forældre støtte i form af støtteperson under anbringelsen (§ 75) og kravet om, at der skal træffes afgørelse om støtte til forældrene (§ 76) samt reglerne om forældrehandleplaner (§ 77) videreføres i et selvstændigt kapitel 7 om hjælp til barnets forældre. I forbindelse med en anbringelse uden samtykke efter § 47 af et barn eller en ung, der har søskende under 18 år i husstanden, og hvor anbringelsen er begrundet i omsorgssvigt eller andre alvorlige sociale forhold hos forældrene, skal kommunen udarbejde en forældrehandleplan, uanset om forældrene har afvist at modtage støtte, medmindre det er åbenbart unødvendigt.

Det fremgår af de specielle bemærkninger til § 77, at:

”Det foreslås med stk. 2, der er ny, at i forbindelse med en indstilling om anbringelse uden samtykke efter § 47 af et barn eller en ung, der har søskende under atten år i husstanden, og hvor anbringelsen er begrundet i omsorgssvigt eller andre alvorlige sociale forhold hos forældrene, skal kommunalbestyrelsen udarbejde en forældrehandleplan efter § 77, stk. 1, uanset om forældrene har afvist at modtage støtten efter §§ 75 eller 76. Med den foreslåede bestemmelse vil kommunalbestyrelsen skulle udarbejde en forældrehandleplan efter den foreslåede § 77, stk. 1 eller en helhedsorienteret plan efter den foreslåede § 78, uanset om forældrene har afvist støtten, hvis betingelserne i § 77, stk. 2, er opfyldt. I sager, hvor

kommunalbestyrelsen indstiller, at et barn eller en ung anbringes uden samtykke på grund af omsorgssvigt eller andre alvorlige sociale problemer hos forældrene, og hvor der er søskende, og dermed flere børn i familien, der potentielt er i en sårbar position, er behovet særligt stort for at sætte målrettet ind med hjælp til hele familien og til at arbejde målrettet med forældrene. Kommunalbestyrelsen vil derfor som udgangspunkt skulle udarbejde en forældrehandleplan efter § 77, stk. 1, eller en helhedsorienteret plan efter § 78, hvis betingelserne i § 77, stk. 2, er opfyldt, jf. dog § 77, stk. 3. I de tilfælde, hvor forældrene afviser at modtage støtte, vil planen eksempelvis kunne omfatte, hvordan der arbejdes med at styrke dialog og samarbejde med forældrene samt forældrenes samvær og kontakt med det anbragte barn eller den anbragte unge. Efter den foreslåede § 51 vil der skulle udarbejdes en indstilling til børne- og ungeudvalget, når der træffes afgørelse om anbringelse uden samtykke efter bestemmelsen i den foreslåede § 47.

Forpligtelsen til at udarbejde en forældrehandleplan eller helhedsorienteret plan efter den foreslåede § 77, stk. 2, eller § 78, vil kun gælde, hvis kommunalbestyrelsen udarbejder en indstilling efter den foreslåede § 51. Der henvises til bemærkningerne til § 51. Efter den foreslåede bestemmelse i stk. 2 vil indstillingen om anbringelse af barnet eller den unge skulle være begrundet i omsorgssvigt eller andre alvorlige sociale forhold hos forældrene. Herved vil skulle forstås, at indstillingen om anbringelse i overvejende grad vil være begrundet i forhold hos forældrene. Efter bestemmelsen i den foreslåede § 47 vil børne- og ungeudvalget kunne træffe afgørelse om anbringelse uden for hjemmet uden samtykke, hvis der er åbenbar risiko for, at barnets eller den unges sundhed eller udvikling lider alvorlig skade på grund af: utilstrækkelig omsorg for eller behandling af barnet eller den unge; overgreb, som barnet eller den unge har været udsat for; misbrugsproblemer, kriminell adfærd eller andre svære sociale vanskeligheder hos barnet eller den unge; eller andre adfærd- eller tilpasningsproblemer hos barnet eller den unge. Forpligtelsen efter den foreslåede bestemmelse i § 77, stk. 2, vil kun finde anvendelse, hvis indstillingen i overvejende grad er begrundet i omsorgssvigt eller andre alvorlige sociale forhold hos forældrene. Indstillingen vil således også kunne være delvis begrundet i forhold hos barnet eller den unge, men det afgørende vil være, at indstillingen overvejende er begrundet i omsorgssvigt eller andre alvorlige sociale forhold hos forældrene. Omsorgssvigt vil i denne sammenhæng skulle forstås på samme måde som i den foreslåede bestemmelse i § 47, stk. 1, nr. 1. Ud over omsorgssvigt vil andre alvorlige sociale forhold hos forældrene, som direkte påvirker barnets eller den unges sundhed eller udvikling, også medføre pligt til at udarbejde en forældrehandleplan efter den foreslåede stk. 2.

Dette vil eksempelvis være tilfældet, hvis barnet eller den unge udsættes for vold eller seksuelle overgreb fra forældremyndighedsindehaverens side. Der henvises i den

forbindelse til bemærkningerne til den foreslåede bestemmelse i § 47, stk. 1, nr. 2. 277 Efter det foreslåede stk. 2 vil det være en betingelse for, at kommunalbestyrelsen vil skulle udarbejde en forældrehandleplan eller helhedsorienteret plan, at barnet eller den unge har søskende i husstanden under atten år. Med søskende vil skulle forstås hel-, halv- og stedsøskende under atten år i husstanden. Fraskilte familier, hvor der kan være hel og halvsøskende, der bor hos den anden forælder, hvor der ikke er anbragte søskende, vil ikke være omfattet af den foreslåede § 77, stk. 2. Det foreslås med stk. 3, at kommunalbestyrelsen i særlige tilfælde, hvor det er åbenlyst unødvendigt, kan undlade at udarbejde en plan efter § 77, stk. 1. Kommunalbestyrelsen skal begrunde, hvorfor der ikke udarbejdes en plan for støtten til forældrene”.

4.10. Videreført/permanent anbringelse

Reglerne om videreført anbringelse føres videre i form af *permanent anbringelse* efter barnets lov, og generelt ændres ikke ved disse regler, udover at kommunen får en pligt til at overveje permanent anbringelse, når et barn eller en ung har været anbragt i mere end 3 år (§ 50, stk. 7) og barnet, der er fyldt 10 år, kan anmode om permanent anbringelse (hvis barnets anmodning imødekommes, gælder ikke et krav om, at barnet skal have været anbragt i 3 år). Endvidere vil tilknytningsundersøgelsen skulle foretages af en autoriseret psykolog.

Af de almindelige bemærkninger, pkt. .3.10.3., fremgår:

“[...] Det foreslås, at reglerne om videreført anbringelse i servicelovens § 68 videreføres i kapitel 6 i barnets lov. Det foreslås samtidigt, at det i forhold til de gældende regler om videreført anbringelse tydeliggøres, at der er tale om en permanent anbringelse.[...]For at styrke anbragte børns ret til en stabil opvækst med en fast base foreslås det, at børn og unge over ti år vil få ret til at bede om permanent anbringelse efter den foreslåede § 68. Modtager kommunalbestyrelsen en sådan anmodning, vil den skulle vurdere, om der af hensyn til barnets eller den unges bedste skal udarbejdes en indstilling om en permanent anbringelse. Finder kommunalbestyrelsen, at barnets eller den unges anmodning om at blive permanent anbragt uden for hjemmet giver anledning til udarbejdelse af en indstilling om en permanent anbringelse, og træffer børne- og ungeudvalget derfor afgørelse om en permanent anbringelse, foreslås kravet om minimum tre års forudgående anbringelse ikke at finde anvendelse. Af hensyn til barnets eller den unges bedste og for at styrke barnets eller den unges og familiens retssikkerhed, foreslås det, at der indføres krav om, at den lovpligtige tilknytningsvurdering i sager om permanent anbringelse skal foretages af en autoriseret psykolog.”

5. Adoption

Reglerne om kommunernes adgang til at indstille til adoption af et barn, som er indført siden 2009 (kontinuitetsreformen) videreføres i vidt omfang med barnets lov. Men det bliver muligt at træffe afgørelsen før fødslen, og kommunens forpligtelse til at overveje at indstille til adoption i de situationer, hvor barnet forventes at være anbragt i en lang tid, kommer også til at omfatte disse situationer. (Se ovenfor under 4.2. om anbringelse af ufødt barn før fødslen).

Reglen om adoption før fødslen fremgår, jf. følgeloven, af adoptionslovens § 9, stk. 3, 2. pkt:

"Afgørelse efter 1. pkt. kan træffes inden barnets fødsel, når der i helt ekstraordinære tilfælde er grundlag herfor."

Ordet "ekstraordinære" kom ind under lovforslagets behandling og hænger sammen med de spørgsmål og ændringsforslag, der blev stillet under behandlingen, bl.a. med henvisning til Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis i sager om adoption uden samtykke. Af bemærkningerne til bestemmelsen fremgår af forslaget (L 94):

"Forslaget vil ikke ændre ved, at en afgørelse om frigivelse af et barn til adoption fortsat ikke bør træffes, før faderskabet eller medmoderskabet til barnet er fastslået, eller før eventuelle mulige fædre og medmødre er blevet identificeret, eller det konstateres, at de ikke kan identificeres, og alle identificerede mulige fædre og medmødre har haft mulighed for at udtale sig om adoptionsspørgsmålet i overensstemmelse med § 13 i adoptionsloven. Når Ankestyrelsen inden fødslen har truffet afgørelse om at frigive barnet til adoption, vil Ankestyrelsen straks efter fødslen skulle bede Adoptionsnævnet matche det frigivne barn med en adoptant og straks efter matchningen placere barnet hos den valgte adoptant efter § 32 a i adoptionsloven. Efter den i lovforslagets § 4, nr. 9, foreslåede ændring af § 32 a i adoptionsloven vil barnet også kunne placeres hos en adoptionsansøger, der skal adoptere barnet gennem familieadoption.

Proceduren for Adoptionsnævnets udvælgelse af, hvem der skal adoptere barnet, er fastlagt i adoptionsbekendtgørelsen og i nævnets forretningsorden. Proceduren er fastlagt med henblik på at sikre, at barnet adopteres af den adoptant, der har de bedste forudsætninger til at sikre barnet den bedste opvækst, herunder har de fornødne ressourcer til at håndtere barnets helbredsmæssige eller mentale situation. Denne matchning mellem barn og adoptant foretages på grundlag af oplysninger om barnets og de mulige adoptanters situation. Som led i udmøntningen af ordningen vil adoptionsbekendtgørelsen og forretningsordenen blive ændret sådan, at

Adoptionsnævnet straks efter fødslen vil kunne udvælge, hvem der skal adoptere barnet. Det bemærkes, at denne udvælgelse ikke vil kunne foretages inden fødslen, da nævnet som nævnt matcher et barn med kommende adoptanter ud fra barnets konkrete behov. Vurderingen af et barns behov vil bl.a. bero på en pædiatererklæring foretaget af nævnets pædiater på baggrund af helbredsoplysninger om barnet efter fødslen.

Der vil dog ikke være noget til hinder for, at udvælgelsen forberedes inden fødslen på grundlag af de foreliggende oplysninger om det ufødte barn. På den måde vil det være muligt at foretage udvælgelsen hurtigst muligt efter fødslen eller i forbindelse med udskrivningen af barnet fra fødeafdelingen. Selvom en sag om adoption uden samtykke indledes i god tid inden barnets fødsel, vil det dog ikke være sikkert, at det vil være muligt for Ankestyrelsen at træffe afgørelse efter § 9, stk. 3, i adoptionsloven om frigivelse af barnet til adoption inden fødslen. Det vil bl.a. kunne skyldes arbejdet med at fastslå faderskabet til barnet og inddragelse af den pågældende mand i sagen, den nødvendige overholdelse af forældrenes retssikkerhedsmæssige garantier i form af partsrepræsentation, partshøring, ret til aktindsigt og ret til at anmode om udsættelse af afgørelsen på at afgive en udtalelse m.v., og behov for at indhente supplerende oplysninger om forældrene og barnet. Når Ankestyrelsen inden barnets fødsel har truffet afgørelse om frigivelse af barnet til adoption efter § 9, stk. 3, i adoptionsloven, vil vejen være banet for kort efter fødslen midlertidigt at placere barnet hos den kommende adoptant efter § 32 a i adoptionsloven.

Dette vil dog forudsætte, at det hurtigt efter fødslen er muligt at matche barnet med en adoptant, der har mulighed for med det samme at hente barnet og tage det med hjem. Viser det sig, at barnet har særlige behov, vil det kunne være vanskeligt med det samme at finde en adoptant, der kan håndtere barnets helbredsmæssige eller mentale situation, hvorfor matchningen ikke vil kunne gennemføres straks. Der vil også kunne forekomme situationer, hvor barnet har så specielle behov, at det ikke er muligt at finde en egnet adoptant.

Der vil således som udgangspunkt være nødvendigt i en kortere periode at anbringe barnet uden for hjemmet efter reglerne i kapitel 5 i det samtidigt fremsatte forslag til barnets lov om anbringelse. Selvom det således i konkrete situationer ikke vil være muligt at gennemføre adoptionen fra fødslen, vil forslaget dog kunne gøre det muligt at placere barnet midlertidigt hos de kommende adoptanter inden tre måneder efter fødslen. Det bemærkes i den forbindelse, at adoptionen er for livet, og at det set i det perspektiv må anses for uproblematisk, at adoptionen afventer, at den rigtige adoptant til barnet findes. Den foreslåede mulighed for at adoptere et barn fra fødslen vil ikke ændre betingelserne i § 9, stk. 3, i adoptionsloven for adoption uden samtykke.

Der vil dog skulle tages højde for, at der er tale om en meget indgribende afgørelse, der i helt særlige tilfælde træffes på et ikke fuldstændigt oplyst grundlag, da der i sagens natur hverken foreligger oplysninger om barnet eller om forholdet mellem barnet og forældrene, ligesom myndighederne ved afgørelsen om at frigive barnet til adoption inden fødslen reelt aldrig har arbejdet for genforening mellem barnet og forældrene. Dette vil indebære, at der vil blive stillet meget store krav til grundlaget for afgørelsen, og det vil skulle sikres, at Danmarks forpligtelser i forhold til barnets bedste og retten til familieliv efter FN's konvention om barnets rettigheder og Den Europæiske Menneskerettighedskonvention er overholdt. Der henvises til de almindelige bemærkninger, punkt 3.

Endvidere vil en afgørelse om frigivelse af et barn til adoption kunne forlanges indbragt for byretten inden 14 dage. Ankestyrelsen vil derfor ikke kunne meddele bevilling til adoption af barnet, før denne frist er udløbet. Indbringes afgørelsen for domstolene, vil Ankestyrelsen ikke kunne meddele bevilling til adoption af barnet, før dommen er endelig. Indbringes afgørelsen ikke for domstolene inden fristens udløb, vil Ankestyrelsen efter fristens udløb kunne udstede adoptionsbevillingen. Fremkommer der på dette stadie af sagen nye oplysninger, der viser, at adoptionen ikke vil være bedst for barnet, vil Ankestyrelsen kunne undlade at gennemføre adoptionen eller udsætte udstedelsen af bevillingen. En afgørelse om adoption af et barn inden fødslen vil efter forslaget således kun kunne træffes, når der foreligger helt ekstraordinære omstændigheder, der klart er begrundet i tungtvejende hensyn til barnets bedste. Bestemmelsen vil i praksis navnlig kunne finde anvendelse i relation til børn, hvis forældre på grund af svære kroniske psykiske lidelser, svære personlighedsforstyrrelser eller mental retardering har en så begrænset forældreevne, at det er sandsynliggjort, at forældrene varigt vil være ude af stand til at varetage omsorgen for barnet. Der vil således i alle sager, der er omfattet af forslaget, skulle foretages en konkret vurdering af, om der er et klart grundlag for at vurdere, at det vil være til barnets bedste at vokse op i sin egen familie, der vil kunne sikre kontinuiteten og stabiliteten for barnet i opvæksten, frem for at være anbragt hele barndommen. Forslaget vil ikke ændre § 8, stk. 2, i adoptionsloven, hvorefter forældresamtykke til adoption ikke kan modtages før tre måneder efter barnets fødsel, medmindre ganske særlige forhold foreligger.

En forælder vil således fortsat som udgangspunkt ikke kunne give samtykke til bortadoption af et barn inden fødslen. Uanset om forælderen inden fødslen gerne vil give samtykke til adoption, vil der således skulle træffes afgørelse om frigivelse af barnet til adoption efter § 9, stk. 3, i adoptionsloven, såfremt betingelserne herfor er opfyldt. Det vil dog kunne indgå i vurderingen af, om betingelserne i § 9, stk. 3, for

adoption uden samtykke er opfyldt, at forælderen har givet samtykke til adoptionen, navnlig hvis forælderen har begrundet samtykket med en erklæring om ikke at ville have noget med barnet at gøre. Det vil ikke ændre proceduren for behandling af en sag om adoption uden samtykke, at barnet fødes under behandlingen af sagen. Er sagen igangsat inden fødslen, fortsættes behandlingen af den uændret efter fødslen. Det bemærkes i den forbindelse, at efter § 15 a, stk. 3, i adoptionsloven skal kommunalbestyrelsen under en sag om adoption uden samtykke efter lovens § 9, stk. 2-4, beskikke en advokat for barnet, inden sagen forelægges for børn og ungeudvalget.

Forslaget vil betyde, at denne pligt til advokatbeskikkelse også vil gælde, selvom barnet ved forelæggelsen for børne- og ungeudvalget, jf. lovforslagets § 4, nr. 5, endnu ikke er blevet født. Den foreslåede ændring er begrundet i, at den første tid i et barns liv er af stor betydning for barnets videre udvikling. Nogle få forældre har så svært ved at klare forældrerollen, at de trods støtte fra de sociale myndigheder vil give barnet en start på livet, der er præget af voldsomme omsorgssvigt, hvilket vil få store negative konsekvenser for barnet. I disse situationer er løsningen i dag at beslutte, at barnet fra fødslen skal anbringes uden for hjemmet efter § 58 i serviceloven. I nogle af disse situationer er den bedste løsning for barnet imidlertid at få mulighed for at starte livet med vokse op i en anden familie. Disse børn skal beskyttes bedre. Der bør derfor etableres mulighed for at træffe afgørelse om frigivelse til bortadoption inden barnets fødsel sådan, at barnet hurtigst muligt efter fødslen kan flytte til sin nye familie. Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 2.1.1, samt til den i lovforslagets § 4, nr. 9, foreslåede ændring af § 32 a i adoptionsloven og bemærkningerne hertil.”

Af de almindelige bemærkninger til barnets lov fremgår om kommunernes forpligtelse til at overveje adoption fremgår det af pkt. 3.11.1.3:

” [...] Det foreslås, at § 68 d i serviceloven om kommunalbestyrelsens pligt til at overveje adoption ved anbringelsen af et barn eller en ung videreføres i barnets lov som § 69, dog sådan at bestemmelsen også finder anvendelse ved anbringelse umiddelbart efter fødslen, ved fortsat anbringelse, og ved permanent anbringelse. Det foreslås videre, at bestemmelsens anvendelsesområde udvides til også at omfatte situationer, hvor et barn eller en ung, der er anbragt uden for hjemmet eller bortadopteret på grund af manglende forældreevne hos forældrene, får en lillesøster eller lillebror. [...] Videre foreslås det, at § 68 e i serviceloven om kommunalbestyrelsens indstilling til børne- og ungeudvalget af adoption uden samtykke videreføres i barnets lov som § 70. Det foreslås dog, at det i den foreslåede bestemmelse i forhold til § 68 e i serviceloven præciseres, at en indstilling om adoption

uden samtykke vil skulle være begrundet i, at kommunalbestyrelsen vurderer, at adoptionen vil være bedst for barnet eller den unge, at bestemmelsens opregning af de dokumenter m.v., som indstillingen vil skulle indeholde, ikke er udtømmende, og at indstillingen vil skulle indeholde en redegørelse for kommunalbestyrelsens arbejde med og overvejelser om at hjemgive barnet eller den unge.”

Af pkt. 3.11.2.3 fremgår:

”Det foreslås for det første, at barnets lov i § 71, stk. 1, indeholder en bestemmelse, hvorefter kommunalbestyrelsen til brug for overvejelser om adoption efter lovforslagets § 69 og udarbejdelse af en indstilling efter lovforslagets § 70 om adoption uden samtykke efter § 9, stk. 2 eller 4, i adoptionsloven kan anmode VISO om vejledende rådgivning, jf. lovforslagets § 167. For det andet foreslås det, at barnets lov i § 71, stk. 2, indeholder en bestemmelse, hvorefter kommunalbestyrelsen til brug for udarbejdelsen af en indstilling efter lovforslagets § 70 om adoption uden samtykke efter § 9, stk. 3, i adoptionsloven altid skal søge vejledende rådgivning fra VISO, jf. lovforslagets § 167. Endelig foreslås det, at barnets lov i § 71, stk. 3, indeholder en bestemmelse, hvorefter VISO skal pålægge en kommunalbestyrelse at modtage generel rådgivning om adoption, når kommunalbestyrelsen hverken har fået hjælp fra VISO til behandling af en konkret sag om adoption uden samtykke eller har modtaget generel rådgivning om adoption fra VISO. Efter den foreslåede bestemmelse vil VISOs beslutning herom ikke kunne indbringes for anden administrativ myndighed. 3.11.3.3. Det foreslås, at § 68 c i serviceloven om støtte til plejefamilier, der ønsker at adoptere deres plejebarn, videreføres som § 74, stk. 1, i barnets lov, dog således at anvendelsesområdet for bestemmelsen ændres til at omfatte plejefamilier, der ønsker at adoptere deres plejebarn. [...] “

6. Planer og opfølgning

Som følge af ønsket om større fleksibilitet og plads til socialfaglige vurderinger ændres reglerne om planer og opfølgning. Af de almindelige bemærkninger, pkt. 3.12.3, fremgår:

”.... de gældende regler om en handleplan i serviceloven erstattes af en ny bestemmelse om barnets plan i barnets lov. For unge over 16 år vil der skulle udarbejdes en ungeplan. [...] Med barnets plan vil barnet eller den unge og familien i højere grad selv skulle være med til at fastsætte de konkrete mål i planen. I stedet for primært at fokusere på indsatsen og på barnet eller den unges problemer og behov vil barnets plan skulle tage udgangspunkt i barnets eller den unges egne ønsker. For at barnet eller den unge ikke skal føle, at barnets plan bliver en fortælling om, hvor langt barnet eller den unge er fra at lykkes, bør en ny barnets plan først og fremmest

fokuserer på, hvordan barnets omgivende voksne vil støtte barnets eller den unges trivsel og udvikling. Det kan både vedrøre barnets eller den unges forældre og netværk, børne- og ungerådgiver samt voksne på barnets eller den unges anbringelsessted. Efter de gældende regler skal handleplanen både angive det overordnede formål med indsatsen efter servicelovens § 52 og indeholde konkrete mål i forhold til barnets eller den unges trivsel og udvikling. Samtidig skal handleplanen efter de gældende regler angive indsatsens forventede varighed. For at sikre et mere snævert og målrettet fokus for barnets plan, foreslås det, at barnets plan fremadrettet alene skal opstille konkrete mål for barnets eller den unges trivsel og udvikling, og at det skal ske i dialog med barnet eller den unge og forældrene. Med den foreslåede ordning vil det overordnede mål for indsatsen og indsatsens forventede varighed fremadrettet i stedet skulle beskrives i afgørelsen om den konkrete indsats. [...]. For at understøtte at de konkrete mål i højere grad bliver formuleret i dialog med barnet eller den unge og forældrene, foreslås det, at der ikke fremadrettet vil være krav om, at barnets plan skal være udarbejdet, før indsatsen efter den foreslåede bestemmelse i § 32 iværksættes. [...]

Det foreslås samtidig, at det vil skulle bero på en konkret socialfaglig vurdering i den enkelte sag, om der er behov for en barnets plan og til planens form og indhold, når der ikke er tale om en sag om anbringelse. Det foreslås videre, at kommunalbestyrelsen i vurderingen vil skulle lægge vægt på sagens forhold og kompleksitet, herunder om behovet for hjælp og støtte er helt eller delvist begrundet i nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne. Ordningen vil indebære, at opfølgningen vil blive tilpasset sagens karakter og kompleksitet i højere grad, end det er tilfældet i dag.[...]

Kommunen vil skulle dokumentere vurderingen og den konkrete beslutning om tilrettelæggelse af opfølgningen i relevant omfang. Det vil imidlertid være op til den enkelte kommune, hvordan opfølgningen konkret tilrettelægges og dokumenteres. Det vil f.eks. kunne ske i barnets plan, som således kan blive det dokument, der er grundlag for kommunens løbende opfølgning i sagen og i forbindelse med en eventuel justering i indsatsen. Hvis der er udarbejdet et afdækningsnotat, der beskriver den socialfaglige vurdering af barnets eller den unges støttebehov, vil dette med fordel kunne vedlægges planen, som således også med den foreslåede ordning er tænkt som et aktivt redskab, der vil skulle afspejle den udvikling, der løbende sker hos barn og familie. Ligeledes vil resultatet af en børnefaglig undersøgelse også kunne vedlægges barnets plan og på den måde indgå i den løbende opfølgning på barnets trivsel og udvikling. [...] Der vil således ikke fremadrettet være krav om opfølgning med minimum seks måneders interval i sager om indsatser efter § 32 samt indsatser efter

§§ 46, 47, 114, 115 og 120. Det vil være op til en konkret socialfaglig vurdering i den enkelte sag at tage stilling til kadencen og formen for opfølgning. [...]

Ministeriet foreslår, at der bør gælde særlige krav i de mest komplekse sager om anbringelse uden for hjemmet efter de foreslåede bestemmelser i §§ 46 og 47. Med den foreslåede ordning vil kommunerne derfor ikke kunne fravælge at udarbejde en barnets plan i netop denne type sager. Samtidig vil kommunerne også fremadrettet være forpligtet til at føre et personrettet tilsyn med anbragte børn og unge på anbringelsesstederne, så det sikres, at barnet eller den unge trives, hvor det bor, at anbringelsesstedet fortsat imødekommer barnets eller den unges behov, og at kommunerne opdager eventuelle bekymrende forhold på anbringelsesstederne, som det er nødvendigt at handle på. Med den foreslåede ordning vil opfølgningen i anbringelsessager fremadrettet skulle ses i sammenhæng med, men ikke nødvendigvis ske på baggrund af det personrettede tilsyn. [...] “

7. Ungestøtte

Reglerne om ungestøtte og overgang til voksenlivet samles i kapitel 13, som udover reglerne om ungeplan og helhedsorienteret plan (§§ 108 -110) indeholder reglerne om kommunens forpligtelser ved ophør af anbringelse og videreførelse af støtte (§§ 111 – 112), reglerne om ungestøtte (tidligere efterværn) til unge fra 18 til 22 år (§§ 113 -118), indsatser, døgnophold og forberedelse af overgangen til voksenlivet for unge mellem 18 og 22 med betydeligt og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne (§§ 119 – 122). Generelt videreføres her de tidligere gældende regler.

Reglerne om ungeplanen indebærer dog ændringer, der afspejler de øvrige ændringer i barnets lov: § 108 om ungeplanen fastsætter således, at kommunalbestyrelsen skal tage stilling til om der skal udarbejdes en ungeplan i følgende tilfælde:

- 1) Når en ung, der har en barnets plan efter § 91, fylder 16 år
- 2) Når en ung, der modtager støtte efter § 32, st. 1, hvor kommunen har vurderet, at der ikke skulle udarbejdes en barnets plan efter § 91, fylder 16 år.
- 3) Når der iværksættes støtte efter §§ 32, 114, 115 og 120 til en ung, der er fyldt 16 år, som ikke tidligere har modtaget støtte efter § 32, stk. 1
- 4) Når der iværksættes støtte efter § 116, jf. § 114.

Efter stk. 2 skal der i sager om anbringelse uden for hjemmet, jf. §§ 46 og 47, og ved genetablering af døgnophold, jf. § 116, udarbejdes en ungeplan. Efter stk. 3 skal ungeplanen foreligge senest 3 måneder efter, at der er truffet afgørelse om indsatsen, dog så planen efter stk. 4 i sager om anbringelse uden for hjemmet udarbejdes før der træffes afgørelse, jf. § 51, stk. 1, nr. 3.

Kravene til indholdet af ungeplanen fremgår af § 109, og må ses i forhold til de indledende bestemmelser om barnets rettigheder og formålet med loven mv.:

§ 109. Ungeplanen skal tage udgangspunkt i den unges ønsker og behov og skal tage hensyn til forholdene i den konkrete sag. Ungeplanen skal indeholde konkrete mål for den unges trivsel og udvikling i overensstemmelse med det overordnede formål med støtten, jf. § 32, stk. 3. De konkrete mål skal afspejle den enkelte unges ønsker og behov og overgangen til voksenlivet, herunder med hensyn til beskæftigelse og uddannelse. Kommunalbestyrelsen skal inddrage den unge og forældrene i formuleringen af målene.

Stk. 2. Planen skal så vidt muligt udarbejdes med samtykke fra forældremyndighedsindehaver og den unge.

Stk. 3. Ungeplanen skal tage udgangspunkt i den valgte indsats og kan tage udgangspunkt i barnets plan, jf. § 91, hvis der er udarbejdet en sådan. Er der foretaget en afdækning eller undersøgelse af den unges behov, jf. §§ 19 eller 20, skal ungeplanen desuden tage udgangspunkt i resultaterne heraf.

Stk. 4. I sager om anbringelse uden for hjemmet, jf. §§ 46 og 47, skal ungeplanen tillige angive, hvilke former for støtte der selvstændigt skal iværksættes for familien i forbindelse med, at den unge er anbragt uden for hjemmet, og i tiden efter den unges hjemgivelse.

Stk. 5. Når en ung anbringes på et anbringelsessted efter § 43 eller visiteres til et behandlingstilbud for personer med et stofmisbrug efter § 33, og der er udarbejdet en ungeplan efter § 108 eller en helhedsorienteret plan efter § 110, skal relevante dele af ungeplanen eller den helhedsorienterede plan udleveres til tilbuddet.

8. Støtte til børn og unge med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne (handicapkompensation)

Reglerne om ydelser til forældre, der har et barn med fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse – fx hjemmetræning, særlige klub- og dagtilbud, kompensation for merudgifter, tabt arbejdsfortjeneste, ledsagelse, hjælp i hjemmet mv. - står i barnets lov kapitel 8. For så vidt angår hjælpemidler, forbrugsgoder bil mv. er der henvist til servicelovens regler. Reglerne svarer til de hidtil gældende, bortset fra, at de indledende rettigheds- og formålsbestemmelser i barnets lov, herunder adgangen til at screene og afdække en sag, trods uenighed med forældrene og at indhente oplysninger efter retssikkerhedslovens § 11c, når det er nødvendigt, kommer til at gælde også i sager om handicapkompenenserende ydelser efter barnets lov. Men afdækning bliver ikke et krav for iværksættelse af disse ydelser, og reglerne i barnets lov om opfølgning kommer heller ikke til at gælde for sager, der kun handler om handicapkompensation.

Af de almindelige bemærkninger fremgår (pkt. 3.7.3.):

”Det foreslås, at kapitel 8 vil skulle danne en samlet ramme om den særlige hjælp og støtte i barnets lov, som alene vil være målrettet børn og unge under 18 år med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse og deres familier. Det foreslås derfor, at det foreslåede kapitel 8 i barnets lov skal indeholde en videreførelse af de bestemmelser i serviceloven, som i dag danner rammen for de særlige indsatser målrettet til børn og unge under 18 år med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse og deres familier. Det foreslås endvidere, at der som en ny bestemmelse i det foreslåede kapitel 8 indføres en hjemmel til, at børn og unge under 18 år med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne og deres familier fortsat vil kunne have uændret adgang til hjælp og støtte efter de bestemmelser i serviceloven, som også fremadrettet skal danne rammen om særlige kompenserende indsatser, som har børn, unge og voksne med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne som målgruppe.”

9. Klage og sagsbehandlingsskridt

Generelt videreføres reglerne om klageadgang, Ankestyrelsens beføjelser, domstolsprøvelse mv., idet barnet dog har klagerettigheder fra 10 år (§§ 140 – 151).

De vurderinger, loven indfører – screening, afdækning, vurdering af behovet for en plan, vurdering af behovet for opfølgning, vurdering af en anmodning fra et barn eller en ung om anbringelse mv. - betragtes ifølge bemærkningerne generelt ikke som afgørelser men som *procesledende beslutninger* – processkridt - der ikke særskilt vil kunne påklages til anden administrativ myndighed. Se fx de specielle bemærkninger til §§ 18:

”I den situation, hvor det på baggrund af screeningen vurderes, at der ikke er behov for yderligere afdækning af barnets eller den unges behov, vil den foreslåede ordning betyde, at der ikke på det foreliggende grundlag vil skulle foretages yderligere oplysning af sagen. En sådan vurdering vil være en procesledende beslutning, der ikke særskilt vil kunne påklages til anden administrativ myndighed. I de tilfælde, hvor der træffes en afgørelse om hjælp og støtte med afsæt i vurderingen, vil forældrene dog kunne klage over sådanne procesledende beslutninger som led i en klage over afgørelsen. Kommunen/Ankestyrelsen vil i forbindelse med en sådan klage kunne (gen)vurdere, om kommunalbestyrelsen i forbindelse med afgørelsen har opfyldt den generelle forvaltningsretlige forpligtelse til at sikre tilstrækkelig oplysning af sagen”.

Både i bemærkningerne og i ministerens svar på spørgsmål er det beskrevet, at børn, unge og deres forældre på et hvilket som helst tidspunkt i et sagsforløb kan anmode om en børnefaglig undersøgelse, hvis de mener, at der er behov for yderligere undersøgelser af barnets behov. Det vil

herefter bero på en kommunal vurdering af sagens forhold, om en sådan undersøgelse skal igangsættes. Kommunens beslutning om, at der ikke er behov for en børnefaglig undersøgelse kan ikke påklages ifølge bemærkningerne.

På samme måde er det i bemærkninger og ministersvar lagt til grund, at kommunens beslutninger om opfølgning, handleplaner, inddragelsesaktiviteter og andre sagsskridt er processkridt, der ikke kan klages over. Det samme gælder kommunens stillingtagen til barnets eller den unges anmodning om anbringelse, permanent anbringelse og suspension af samvær, som ifølge bemærkningerne ikke vil være afgørelser, der kan påklages.

I et vist omfang vil disse processkridt imidlertid være forbundet med en afgørelse, fx i forbindelse med afslutning af en sag. Se Niels Fenger, Forvaltningsret, 2018, s. 90: *"Ved afgrænsningen af, hvilke typer beslutninger under en sags behandling der har karakter af selvstændige afgørelser efter forvaltningsloven, og hvilke der har karakter af procesledende beslutninger, må der navnlig lægges vægt på, om den pågældende beslutning i sig selv afslutter sagen. Således udgør en myndigheds beslutning om, at en sag skal tages under behandling, ikke en afgørelse, men en procesledende beslutning, jf. FOB 1992.363. Det samme gælder for en myndigheds beslutning om, at en sag efter forvaltningslovens § 7, stk. 2, skal oversendes til en anden myndighed med henblik på, at denne anden myndighed træffer afgørelse i sagen. Omvendt har en myndigheds beslutning om at afvise at tage en sag under behandling karakter af en afgørelse i lovens forstand, når myndigheden i øvrigt kan træffe afgørelse i sager af den pågældende karakter, jf. FOB 1994.100, FOB 2006.480, FOB 2007.245, FOB 2008.463 og FOB 2016-6."*

Det fremgår af klagereglerne i §§ 144 – 145, at der er klageadgang i forhold til afgørelser efter loven, og at barnet eller den unge, der er fyldt 10 år, kan klage bl.a. over afgørelser om indsatser, anbringelse og samvær, ligesom barnet, der er fyldt 10 år, udøver partsbeføjelser efter § 3.

I Ankestyrelsens prøvelse af konkrete afgørelser, vil styrelsen kunne påse overholdelsen af lovens krav til sagsbehandlingen, herunder de lovregulerede processkridt og betydningen for afgørelsens rigtighed.

10. Ændringerne i følgeloven, jf. lovforslaget L 94.

Med følgeloven konsekvensændres en række love. "Børn- og ungeudvalget" ændres til "børne- og ungeudvalget" og:

- I serviceloven fjernes de gældende regler om foranstaltninger til børn og unge, handicapkompenenserende foranstaltninger mv.

- Til retssikkerhedslovens § 11 overføres servicelovens regler om udveksling af oplysninger med VISO og §§ 49a og b om det tidligt forebyggende arbejde. Der indføres opsættende virkning ved "second opinion" mv.,
- I socialtilsynsloven indføres fast track godkendelse af plejefamilier i særlige tilfælde
- I forældreansvarsloven indføres regel om afbrydelse af samvær ift. børn på krisecenter ved godtgørelse af vold
- I adoptionsloven indføres hjemmel til adoption før fødslen, netværksadoption og ret for nationalt adopterede børn, der er fyldt 12 år, til at tage initiativ til at få kontakt med oprindelig slægt.

Retten efter adoptionslovens § 25 f giver ikke det nationalt adopterede barn over 12 år ret til at få kontakt med de oprindelige slægtninge – men er en initiativret, der forpligter Familieretshuset til at undersøge og vurdere sagen.

I forhold til netværksadoption ændres adoptionsbekendtgørelsen, så en ansøger, der opfylder betingelserne for godkendelse som netværksplejefamilie (barnets lov § 58) kan adoptere barnet som en familieadoption. Det har været et ønske fra tidligere anbragte, nemmere at kunne adopteres af nære personer i netværket. Samtidig udgår betingelsen om at være godkendt som adoptant for at kunne få barnet midlertidigt placeret af § 32 a, stk. 1, 1. pkt., i adoptionsloven. Det betyder, at barnet kan placeres midlertidigt hos familieadoptanterne.

Reglerne om adoption før fødslen må ses i sammenhæng med børnekonventionens bestemmelser om barnets bedste – men også bestemmelserne om retten til identitet, omsorg fra familien mv. (artikel 7, 8, 9, 16, 18, 20, 21, 25). Det er således vanskelige afvejninger, og kravene til oplysning, dokumentation, inddragelse og juridisk og anden bistand er høje.

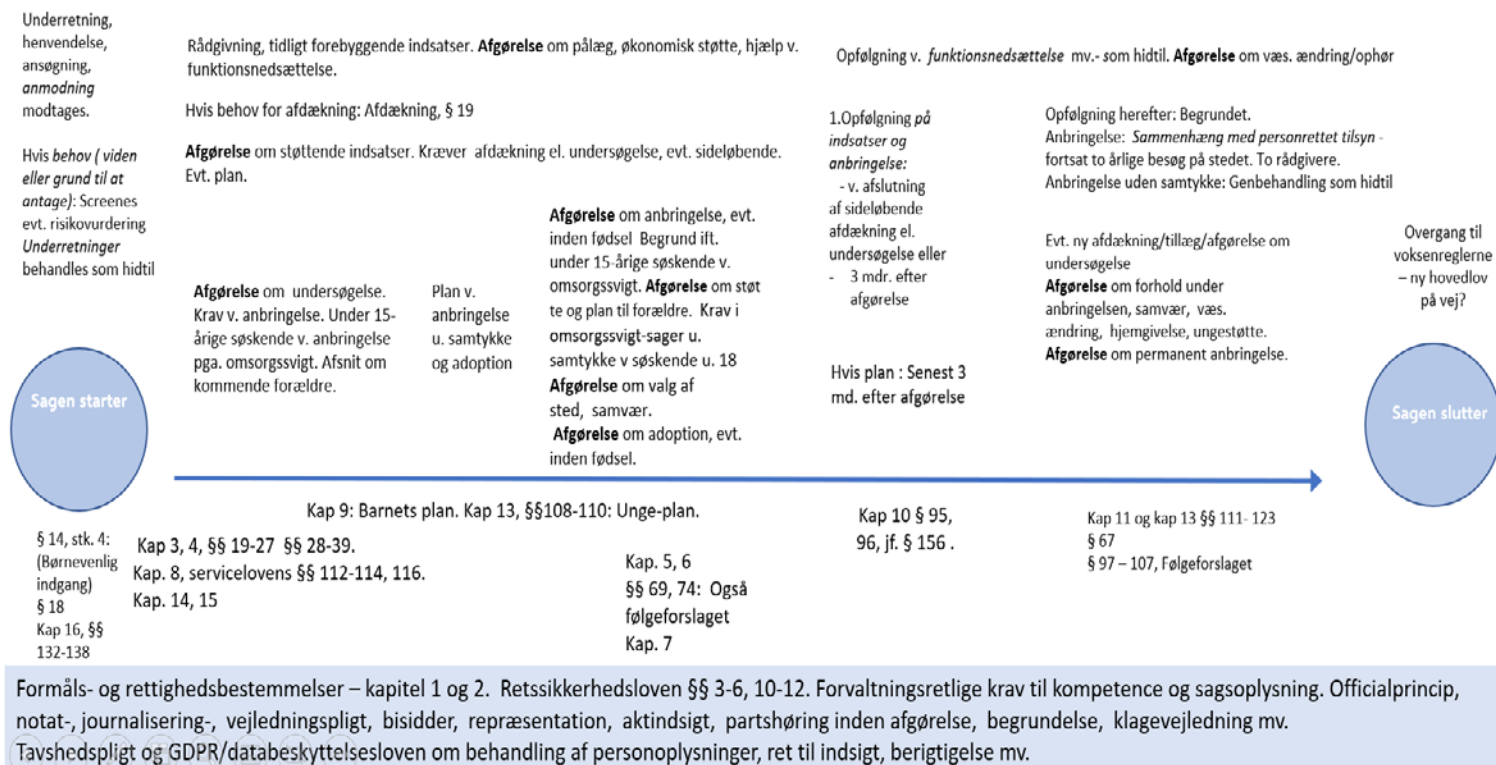
Af lovforslagets almindelige bemærkninger fremgår bl.a.:

"1. Indledning. [...] Lovforslaget indeholder endvidere en række forslag på det familieretlige område. Det drejer sig for det første om adoptionsområdet, hvor der med henblik på at sikre færre skift og mere stabilitet for udsatte børn foreslås mulighed for at træffe afgørelse om adoption inden fødslen. Samtidigt foreslås der skabt mulighed for netværksadoptioner i tilfælde, hvor et barn eller en ung har en særlig tilknytning til en person eller familie, der ønsker at sikre barnet en stabil opvækst i en blivende ramme, når barnets forældre ikke kan det. Endelig foreslås der på adoptionsområdet en initiativret for barnet til at søge at få kontakt med sine oprindelige slægtninge.

For det andet foreslås der på det familieretlige område en ændring af forældreansvarsloven således, at der af hensyn til barnets bedste skal træffes en midlertidig afgørelse om, at et barn ikke har samvær og anden kontakt med den anden forælder, når barnet opholder sig på et kvindekrisecenter eller et tilbud efter servicelovens § 110 med den ene forælder, når det godtgøres, at opholdet skyldes vold eller trusler om vold fra den anden forælder, og den forælder, som barnet opholder sig hos, anmoder om, at barnet ikke har samvær eller anden kontakt med den anden forælder. Der skal dog ikke træffes en sådan afgørelse, når det anses for bedst for barnet at have kontakt med den anden forælder.

Derudover foreslås en fast-track ordning for godkendelse af plejefamilier. Ordningen indebærer, at en anbringende kommune under helt særlige omstændigheder vil kunne anmode et socialtilsyn om at undergive en ansøgning om godkendelse som plejefamilie en særlig hurtig behandling og træffe afgørelse inden for en periode på seks uger. Det er bl.a. en forudsætning, at kommunalbestyrelsen uden resultat har afsøgt andre muligheder for anbringelse i en godkendt plejefamilie, at plejefamilien ikke i forvejen er godkendt af socialtilsynet, og anbringelsen i den konkrete plejefamilie derfor kun vil kunne opretholdes i seks uger. [...]"

11. En oversigt over det nye sagsflow:

12. Kilder og henvisninger

Kilder, der knytter sig til barnets lov:

L 93, Forslag til barnets lov, fremsat den 29. marts 2023 af social- og boligministeren (Pernille Rosenkrantz-Theil. Som vedtaget med lov nr. 721 af 13. juni 2023.

L 94, Forslag til Lov om ændring af lov om social service, lov om retssikkerhed og administration på det sociale område og forskellige andre love (Ændringer som følge af barnets lov, initiativret for adopterede børn, adoption uden samtykke fra fødslen, samvær med børn på kvindekrisecentre m.v. og fast-track for godkendelse af plejefamilier m.v. Fremsat den 29. marts 2023 af social- og boligministeren (Pernille Rosenkrantz-Theil). Som vedtaget med lov nr. 753 af 13. juni 2023.

Social- og ældreministeriet, aftaletekst, Børnene Først. Maj 2021.

<https://sm.dk/nyheder/nyhedsarkiv/2021/maj/bred-politisk-aftale-om-boernene-foerst> (tilgået 7. juli 2022).

Social- og ældreministerens pressemeddelelse, 10.12. 2021:

<https://sm.dk/nyheder/nyhedsarkiv/2021/dec/tidsplan-for-barnets-lov-justeres>, (tilgået 7. juli 2022).

Andre kilder og henvisninger:

Folketingets Ombudsmands udtalelse 2019-29: [Partshøring af børn skal ske på en måde, så barnet forstår, hvad sagen handler om \(ombudsmanden.dk\)](#).

Larsen, M.: Blikke fra dem du skriver om (2022) Akademisk Forlag.

Institut fra Menneskerettigheder, 2017: Ekstrem social kontrol. [social kontrol 2017.pdf \(menneskeret.dk\)](#).